

Postoje dospělé populace k adopci dětí homosexuálními páry

Bc. Zita Boušková

Diplomová práce
2016

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2015/2016

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Zita Boušková**
Osobní číslo: **H140199**
Studijní program: **N7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Postoje dospělé populace k adopci dětí homosexuálními páry**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.
Vymezení pojmů a teoretických východisek z oblasti výchovy dětí v náhradní rodině, registrovaného partnerství a adopce.
Příprava metodiky výzkumné části.
Realizace kvantitativního výzkumu prostřednictvím dotazníkového šetření.
Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.
Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah diplomové práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

ARCHEROVÁ, Caroline. Dítě v náhradní rodině. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-578-4.

HAY, Louise.L. Limitní situace. Olomouc: Votobia, 1994. ISBN 80-858885-11-5.

MATĚJÍČEK, Zdeněk. Osvojení a pěstounská péče. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-637-3.

SEIDL, Jan. Od žaláře k oltáři. Brno: Host, 2012. ISBN 978-80-7294-585-6.

SOBOTKOVÁ, Irena. Psychologie rodiny. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-250-8.

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Mgr. Irena Ocetková, Ph.D.**

Institut mezioborových studií

Datum zadání diplomové práce: **1. prosince 2015**

Termín odevzdání diplomové práce: **15. dubna 2016**

Ve Zlině dne 1. prosince 2015

doc. Irg. Anežka Lengalová, Ph.D.
děkanka

Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby¹⁾;
- беру на ве́домии, же дипломова́я пра́це буде́ уло́жена в електрониче́ск подоби́ в уни́верзитни́и информа́цини́и систе́ме доста́пна́ к на́hlednutí;
- na mojí diplomovou práci se také vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3²⁾;
- podle § 60³⁾ odst. 1 autorského zákona má UJH ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – diplomovou práci – nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- e elektronická a tištěná verze diplomové práce jsou totožné;
- na diplomové práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně

10.4.2016

1) Zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 45b Zveřejněním diplomové práce.

2) Zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3. Účelem této úpravy je umožnit autorům školního díla uzavřít s Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně licenční smlouvu o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona.

ABSTRAKT

Cílem diplomové práce je zmapovat postoje dospělé populace zaměstnanců ve veřejné správě k adopci dětí homosexuálními páry.

Teoretická část je zaměřena na problematiku spojenou se soužitím homosexuálních párů a možnostmi přijetí dítěte do náhradní rodinné péče těmito páry. Popisuje také legislativu registrovaného partnerství v České republice a odborná zjištění o výchově dětí ve stejnopohlavních rodinách.

Praktická část zkoumá rozdíly v postojích a názorech zaměstnanců veřejné správy k adopci a výchově dětí homosexuálními páry.

Klíčová slova: homosexualita, homoparentální rodina, registrované partnerství, náhradní rodinná péče, adopce, pěstounská péče, postoje

ABSTRACT

The aim of this Thesis is to state attitudes of the adult population of employees in the public social work sector towards the adoption of children by homosexual couples.

The theoretical part is focused on issues related with cohabitation of those couples and possibilities of them to be involved in surrogate family care. It is also describing the legislation about registered partnership in the Czech Republic and scholar knowledge about children raised by same-sex parents.

The practical part of the thesis is research about attitudes and opinions of public administration workers towards adoption and raising children by homosexual couples.

Keywords: : Homosexuality, Homoparental family, registered partnership, surrogate family care, adoption, foster care, attitudes

Touto cestou bych chtěla poděkovat doktorce Ocetkové za ochotu vést tuto diplomovou práci.

Rovněž bych chtěla poděkovat mé rodině za podporu a trpělivost, kterou mi projevili v období studia.

„Šťastný je ten, kdo našel štěstí v rodině“

Lev Nikolajevič Tolstoj

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD.....	10
I TEORETICKÁ ČÁST	12
1 HOMOSEXUALITA.....	13
1.1 ETIOLOGIE HOMOSEXUALITY	15
1.2 TERMÍNY SPOJENÉ S HOMOSEXUALITOU	16
2 RODIČOVSTVÍ A JEHO ABSENCE	19
2.1 HOMOPARENTÁLNÍ RODINA	20
2.2 HOMOPARENTALITA V OBLASTI VÝZKUMU	21
3 REGISTROVANÉ PARTNERSTVÍ DLE ZÁKONA Č. 115/2006 SB.	23
3.1 REGISTROVANÉ PARTNERSTVÍ A SŇATKY UZNANÉ V EVROPSKÝCH ZEMÍCH.....	28
3.2 STATISTIKA REGISTROVANÝCH PARTNERSTVÍ V ČR	30
4 MOŽNOSTI NÁHRADNÍ RODINNÉ PÉČE.....	32
4.1 ADOPCE - OSVOJENÍ	33
4.2 PRÁVNÍ HLEDISKA OSVOJENÍ HOMOSEXUÁLNÍCH PARTNERŮ	35
4.3 NÁVRH NA NOVELU ZÁKONA UMOŽŇUJÍCÍ OSVOJENÍ DÍTĚTE PARTNERA/PARTNERKY V REGISTROVANÉM PARTNERSTVÍ.....	37
4.4 PĚSTOUNSKÁ PÉČE.....	38
5 POSTOJE.....	42
5.1 POSTOJE, NÁZORY A HODNOTY	42
5.2 PŘEDSUDKY.....	43
5.3 POSTOJE K HOMOSEXUALITĚ	44
5.4 POSTOJE K VÝVOJI DĚTÍ VYRŮSTAJÍCÍCH V GAY A LESBICKÝCH RODINÁCH	44
5.5 VÝZKUMY V OBLASTI VÝCHOVY DĚTÍ V HOMOPARENTÁLNÍCH RODINÁCH.....	45
5.6 VÝZKUMNÁ ŠETŘENÍ K POSTOJŮM TÝKAJÍCÍ SE ADOPCE DĚTÍ HOMOSEXUÁLY.	47
II PRAKTICKÁ ČÁST	49
6 METODOLOGIE VÝZKUMU.....	50

6.1	TÉMA VÝZKUMU	50
6.2	VÝZKUMNÉ CÍLE	50
6.3	VÝZKUMNÉ OTÁZKY A HYPOTÉZY.....	51
6.4	DRUH VÝZKUMU	53
6.5	METODA VÝZKUMU	53
6.6	VÝZKUMNÝ SOUBOR	53
6.7	REALIZACE VÝZKUMU	53
7	VYHODNOCENÍ A INTERPRETACE VÝSLEDKŮ	54
7.1	VÝSLEDKY DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ	54
7.2	VYHODNOCENÍ HYPOTÉZ.....	73
8	SHRNUTÍ.....	78
	ZÁVĚR	81
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	81
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	87
	SEZNAM GRAFŮ	88
	SEZNAM TABULEK.....	89
	SEZNAM PŘÍLOH.....	91

ÚVOD

V současnosti v naší zemi, stejně jako v jiných zemích světa, má své stálé místo pojem "sexuální menšiny". Tolerantní postoj k sexuálním menšinám, včetně registrovaného partnerství a adopce dětí páry stejného pohlaví je integrován do evropského systému liberálních hodnot. Některé země umožňují homosexuálním párům uzavřít registrovaná partnerství a v některých zemích je podporována i eventualita uzavření sňatků. Tento institut dává těmto párům možnost adoptovat děti.

Tolerance okolí k homosexuálním párům mnohdy odpadne, pokud se týká rodičovství. U veřejnosti se někdy objevují pocity rozhořčení, pobouření i nepochopení, přestože dosavadní výzkumná šetření žádné odlišnosti v rodičovství homosexuálních párů nepotvrdila.

Příznivci partnerství osob stejného pohlaví horlivě tvrdí, že dětem je jedno, jestli mají matku a otce nebo jestli vyrůstají mezi dvěma muži nebo dvěma ženami. Organizace pro rodinu a některé náboženské organizace, jakož i někteří sociologové a psychologové, se k tomuto názoru nepřiklánějí. Naopak tvrdí, že děti vyrůstající v atmosféře homosexuálních vztahů budou traumatizovány a nepovedou kvalitní život.

Tomuto tématu je věnováno mnoho různých studií, na které apelují jak příznivci, tak odpůrci rodičovských práv LGBT (Leseb, Gayů, Bisexuálů a Transsexuálů). Obě tyto skupiny se snaží najít ve studiích svých oponentů chyby nebo opomenutí.

Pro aktivisty hnutí LGBT v mnoha zemích je otázka osvojení a výchovy dítěte ve stejnopohlavní rodině stejně důležitá, jako otázka homosexuálního manželství. Otázka osvojení bývá mnohdy vyjádřena pochybnostmi o tom, zda existují nějaké negativní důsledky pro vývoj dítěte, které je vychováváno v páru stejného pohlaví. Zejména jde o otázku poruchy pohlavní identity, sklon k jakékoli sexuální orientaci, ale také o otázku všeobecného blaha těchto dětí. (Žilcov, 2014).

Téma diplomové práce bylo zvoleno z důvodu zjištění tolerance a názoru na případnou adopci dětí homosexuálními páry, která v současné době v České republice nemá právní úpravu. Domníváme se, že toto téma je stále aktuální, a případné schválení zákona o adopci dětí homosexuálními páry bude zásadním rozhodnutím ve smyslu výchovy dítěte a jeho dalšího vývoje v souladu se sociálně-právní ochranou dítěte.

Teoretická část diplomové práce je zaměřena objasnění pojmů spojených s homosexualitou, etiologii a historii homosexuality, na možné formy přijetí dítěte do náhradní rodinné péče homosexuálními partnery, legislativu registrovaného partnerství a odborné názory na případné rodičovství homosexuálních párů.

V praktické části budeme dotazníkovým šetřením zjišťovat postoje dospělé populace zaměstnané ve veřejné správě k případné adopci dětí páry stejného pohlaví a názory na výchovu dětí a rodičovství v homosexuálních rodinách. Cílem naší práce je představit netradiční formu soužití párů stejného pohlaví, kterými jsou registrovaná partnerství i homoparentální rodiny, a jejich specifika.

I když náš výzkum neovlivní politické rozhodnutí, či schválení zákona o adopci dětí homosexuály, myslíme si, že má smysl zjistit názor a postoj dospělé populace k této citlivé záležitosti.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 HOMOSEXUALITA

Pojem homosexualita pochází z řeckého slova "homós", který znamená "stejný" a latinského slova "sexus", což označuje "pohlaví". V širším pojetí označuje princip vazby osob, tvorů anebo prvků vykazující stejnou charakteristiku pohlavnosti. V užším, odborném pojetí jde o sexuální orientaci, výhradně zaměřenou na osoby stejného pohlaví. Pro homosexualitu se též používají označení homosexuální - preference, orientace, založení, zaměření a jiné.

Do odborné literatury byl pojem zaveden až v roce 1869 maďarským lékařem Karoly Benkertem. Karoly Benkert působil jako lékař v oblasti psychiatrie a nahradil, do té doby existující pojmy typu „sodomie“, nebo „pederastie“. Označil tak jednotlivce, kterého přitahují pouze osoby stejného pohlaví a který není schopen erotické ani citové náklonnosti k osobě opačného pohlaví. Benkert se s dalšími lékaři se zasloužil o to, že se na homosexualitu začalo pohlížet jako na vrozenou charakteristiku člověka. Do té doby byla homosexualita považována jak společností, tak odborníky za nemoc. Vyřazena z mezinárodní klasifikace nemocí byla až v roce 1973. (Zvěřina 2003, s. 120)

Homosexuální chování se vyskytovalo v mnoha kulturách. Avšak ne všechny kultury je schvalovaly. Většina rozvinutých společností homosexuální chování posuzovalo jako nevhodné. První zákon proti homosexualitě byl vydán před 4000 lety v Mezopotámii. Jen zřídka měla společnost silný motiv k trestání homosexuálů. V některých kmenových společnostech patřili homosexuálové ke skupinám se speciálním postavením, kteří hráli roli v rituálech společnosti, jako například transvestité nebo šamani. Nejznámějším příkladem společnosti, která dovoľovala homosexuální chování, bylo Řecko. Tam byly vztahy mužů s malými chlapci považovány za nejvyšší podobu lásky. Existuje názor, že moderní hnutí homosexuálů má své kořeny v klasickém dědictví Aristotela a Platona.

Od viktoriánské éry jsou bráni homosexuálové jako určitý druh lidí. Ve starém Řecku nebylo homosexuální chování odsuzováno a každý muž považoval za bisexuála, i když takto by se Řekové nikdy nenazvali. Pokud by se pokusili nějak je nazývat, označili by se zřejmě omnisexuály, jelikož na sexualitu nahlíželi jako na smyslové potěšení, přičemž toto potěšení může způsobit kdokoli, tedy jakýkoli tvor, který se dotýká vašich genitálií. (Stafford, 1996, s. 106)

Situace současné společnosti se dost liší od té ve starém Řecku i od kterékoliv jiné. To, že homosexuální chování je poměrně otevřené, novinkou není, ale tvrzení mužů a žen, že jejich orientace je výhradně homosexuální. *"Psycholog Stanton Jones shrnuje své poznatky takto: "Zatímco se zdá, že homosexuální chování existovalo ve všech společnostech, není tomu tak u homosexuální orientace považované za celoživotní a pevný stav, tento názor se v předprůmyslových společnostech vyskytoval velmi zřídka. Foucault se zmiňuje o zajímavém poznatku, že myšlenka homosexuality jako vrozené se poprvé vyskytla u lékařů ve viktoriánské éře, kteří přenesli diskuzi od sexuálních činů k sexuálním úchylkám."* (Stafford, 1996, s. 105)

Ze strany společnosti se v evropských historických podmínkách, negativní poměr k homosexuální minoritě utvářel až postupně. Pokud budeme věřit badatelům, byla to nejdřív světská moc a ne církve, kdo začal usilovat o potlačení homosexuálních vztahů. *"Dějiny však ukazují, jak přesvědčivě dokládá medievalista J. Boswell, že křesťanská církev sama zprvu nebyla vůči homosexuální orientaci naladěna nepřátelsky. Tím více jde o problém interpretace o uplatnění agapé, v níž starostlivá láska, pečující o druhé, nabízí porozumění i odlišným vroucím zaujetím, jež sdílejí lidští boží tvorové mezi sebou."* (Fanel, 2000, s. 469)

V historickém kontextu bychom našli homosexuály nejen v Čechách, na Moravě, ve Slezsku, na Slovensku ale i v někdejší Rakousko-Uhersku mezi šlechtici, politiky, předními umělci i u prostého lidu. Veřejnost ty výše postavené nesměla, ani nechtěla vidět a ty ostatní viděla velmi ochotně a považovala je za "spodinu". (Fanel, 2000, s. 389)

Hodnocení homosexuality se postupem času velmi změnilo. Dříve byla homosexualita pokládána za amorální zvrácenost, poté za sexuální úchylku. V dnešní době se považuje za rovnocennou pohlavní orientaci, což nachází v mnoha zemích svůj výraz a možnost uzavírat registrované partnerství, ve kterém mají partneři stejného pohlaví práva obdobná právům sezdaných heterosexuálních osob v manželském svazku. (Jandourek, 2008, s. 184)

V evropské civilizaci v posledních třech stoletích prošel proces zásadních změn přístupu majoritní společnosti k sexuálním a partnerským vztahům gayů a lesbiček. Zásadními okamžiky, které stojí za zmínku, jsou zrušení trestnosti homosexuálního styku ve Francii v roce 1713 a roku 2001 přijetí zákona o uzavření manželského sňatku dvojicím téhož pohlaví v Nizozemí. Tímto byla historicky prolomena dvě pravidla, která dlouhá staletí

vytvářela přístup evropských zemí k homosexuálům, a to pravidlo trestnosti homosexuálního styku a pravidlo výlučnosti heterosexuálního manželství. (Baršová, 2002, s. 174)

1.1 Etiologie homosexuality

Co se týče etiologie homosexuality, tak můžeme konstatovat, že do dnes není dostatečně objasněna. Jedna skupina se přiklání k názoru, že homosexuální orientace je získaná, je ovlivněna vnějšími vlivy, druhá skupina názorů obhajuje vrozenost homosexuality, ke které se přiklánějí i samotní homosexuálové. Převážná většina psychologických studií uvažuje o vzájemném působení obou faktorů, tedy jednak biologických a jednak psychosociálních. (Sobotková, 2009, s. 190) *"Vyloučen není ani vliv stresujících zážitků, které prožívá žena v době těhotenství, nebo vliv matky v neúplné rodině či matky příliš dominantní."* (Jandourek, 2003, s. 112)

V posledních desetiletích přibývají důkazy o tom, že příčiny homosexuality jsou zcela nezávislé na výchově, zkušenostech v dětství a dospívání ani modelu rodiny. Potvrzuje se, že sexuální orientace je vrozená a je určována biologickými faktory. V 50. letech F. J. Kallmann (cit. podle Weisse 2009) na základě studií u jednovaječných dvojčat zjistil, že shoda sexuální orientace je u nich téměř 90 %, zatímco u dvouvaječných tato shoda byla pouze necelých 10 %.

Přestože pozdější výzkumy tak vysokou shodu nepotvrdily, americké studie nacházejí asi poloviční shodu orientace u jednovaječných dvojčat, mužů i žen, a u dvouvaječných dvojčat asi 15 až 20 % shodu. Genetické výzkumy potvrzují významnost dědičných faktorů pro sexuální orientaci. Pokud by měly být výhradními důvody pro vznik homosexuality, *musela by být shoda orientace u jednovaječných dvojčat stoprocentní.* (Weiss, 2009)

Byť už je příčina homosexuality jakákoliv, je jasné, že touha po osobách vlastního pohlaví je v člověku pevně zakotvená a nedá se jen tak změnit nebo odstranit nějakými procedurami nebo uzdravující modlitbou. Sexuální touhy jsou pevnou součástí osobnosti každého člověka. (Stafford, 1996, s. 111)

1.2 Termíny spojené s homosexualitou

Termín gay

Termín gay, který vznikl z anglického jazyka, nahradil v naší zemi termín homosexuál a zařadil se tak do běžného slovníku. (Seidl, 2012, s. 332) Změnu termínu lze především spatřovat v posunu vnímání sexuality i sociální preference, ale také jako náhradu za neexistující název bez urážlivých konotací či připomínky medicínské prognózy. Pojem homosexuál vyjadřuje postoj k sexu a naprosto opomíjí i jiné aspekty jedince, který je takto označován. Tento pojem bývá často používán v hanlivém a urážejícím kontextu (Burešová, 2013, s. 13). V anglickém pojetí výraz gay označuje jak muže, tak ženy, u nás se zásadně používá ve vztahu k mužům.

Termín lesba

Termín lesba nebo také lesbická žena je v Evropě běžně používán. Jde o sexuálně orientované ženy, které preferují citovou a sexuální náklonnost k ženám. Některé homosexuální ženy jsou označením lesbička dotčeny a s tímto termínem se neslučují. Přirovnávají to k pojmenování gajíček, což by homosexuální muži zřejmě také nekvitovali. V poslední době z anglického jazyka do českého jazyka proniká pojmenování "gueer", který kromě leseb, gayů a bisexuálů zahrnuje i takové jedince, kteří si změnili pohlavní identitu. Jednotným označením pro gay a lesbickou komunitu, bisexuální a transgender jedince je zkratka LGBT. (Baštecká, 2009, s. 205) Často se pro komunitu gayů a leseb používá zkratka g/l.

Gender

Pojem gender je označení pro sociální konstrukci neboli konstruované pohlaví. V podstatě jde o roli, kterou ve společnosti plníme. Člověk se biologicky rodí jako muž nebo žena, ale ženské nebo mužské roli se musí učit. (Jandourek, 2008, s. 181)

"Angličtina má rozdílné označení pro rod (gender) a pohlaví (sex). Překlad slova gender jako rod však není úplně přesný, proto čeština toto slovo přejala. Dají se tak pomocí tohoto slova nazvat souhrnně poruchy pohlavní identity jako gender dysforia, případně transgenderismus nebo transgendered people". (Fifková, 2002, s. 14,15)

Mohli bychom říci, že rozdíl slov gender a pohlaví je v tom, že zatímco pohlaví je univerzální a jednou pro vždy biologicky dané, pojem gender znamená, že znaky

charakteristické pro muže či ženy jsou formovány vlivem kulturních zvyklostí v dané společnosti. Mohou se tedy měnit podle dočasného vývoje sociálních vztahů mezi mužským a ženským pohlavím.

Gender také označuje sociální aspekty pohlaví. Vyjadřuje myšlenku, že pokud jde o sociální chování, narodíme se jako muži a ženy, ale musí se, přinejmenším do značné míry, naučit jako muži a ženy vystupovat a jednat. (Jandourek, 2003, s. 29) Na základě genderu je klasifikováno už novorozeně, jehož ovlivňuje, jakým způsobem k němu přistupujeme. Jak dítě oblékáme, jaké mu kupujeme hračky, jak přistupujeme k výchově, tím vším ovlivňujeme chlapce nebo dívku. (Oakleová, 2000, s. 54)

Gender lze chápat jako sociálně i kulturně vytvořené představy o odlišnostech mezi muži i ženami, mocenských vztazích a nerovnostech. (Tesařová a Lišková, 2002, s. 139)

Z pohledu homosexuální identity se v některých kulturách nepovažuje za důležité, jestli se někdo chová homosexuálně nebo heterosexuálně. "*V těchto společnostech společnostech se nikdo za homosexuála neoznačuje a není to důležité hledisko v obecné identifikaci. U nás i ve všech západních kulturách však existuje jasná tendence k polarizaci: jedinec je buď heterosexuál, nebo homosexuál.*" (Brzek a Pondělíčková, 1992, s. 39)

Coming-out

je základním předpokladem pro fungování dlouhodobého partnerského vztahu u gayů a leseb. Jde o proces rozpoznávání vlastní neobvyklé citové a sexuální náklonnosti, a následně jejího přijetí. Je to velmi individuální proces osvojení z hlediska trvání a jeho konfliktnosti. (Baštecká, 2009, s. 205)

Coming-out ve vztahu k vlastní osobě bývá zdůrazňován v současné české literatuře, i v diskuzi mezi různými českými sdruženími gayů, např. studentskými spolky. Zásadním krokem je, aby gayové a lesby coming-out nejprve provedli před svou rodinou, lidmi na kterých jim záleží, a kteří jsou pro ně důležití. (Himl, Seidl a Schindler, 2013 s. 538)

K úspěšnému dovršení coming-outu patří zejména přijetí sebe samého. Mezi ukazatele míry sebezpřijetí můžeme zařadit například spokojenost se svou orientací, nezájem o její změnu a touha po navázání intimního vztahu s osobou stejného pohlaví.

Pro párový coming-out bývá zásadním dilematem, zda se svou sexuální orientací seznámit okolí. Rozdílné postoje partnerů ke způsobu a rozsahu, jak toto učinit, zda otevřeně

deklarovat homosexuální vztah, bývá mnohdy zdrojem konfliktů, přitom soulad v této oblasti je pravděpodobně jedním z principů stability páru.

Stejnopohlavnost ve vztahu ovšem může přinášet specifické problémy, a to v případě, že se oba partneři či partnerky chovají ve shodě s tradičním přístupem k jejich genderové roli.

Z terapie lesbických párů je známé tzv. splynutí, které může představovat obtíže při zachování identity a autonomie v párovém vztahu a také tendence splývat s partnerkou v jednání, myšlení i v emočním prožívání. U mužů se může objevit mezi partnery soutěživost nebo naopak zdrženlivost v emočním chování. (Baštecká, 2009, s. 207)

Homosexuální partnerství

Tímto termínem můžeme označit trvalý a stabilní partnerský vztah, který představuje pro homosexuální páry, stejně jak pro heterosexuální páry, jeden ze základních předpokladů pro harmonický život. Výzkumná pozornost je v této oblasti zaměřena zejména na srovnávání jednotlivých aspektů partnerského soužití gay a lesbických párů s manželskými a nesezdanými heterosexuálními páry. *"Dosavadní výsledky dokládají, že mechanismy uplatňující se ve fungování partnerského vztahu se neliší v závislosti na sexuální orientaci partnerské dvojice. Navzdory rozdílnosti v genderovém uspořádání fungují gay a lesbické párové vztahy v mnoha ohledech velmi podobně jako partnerství heterosexuální."* (Baštecká, 2009, s. 204)

Podle zahraničních průzkumů žije v dlouhodobém partnerském vztahu 40 až 60 % gay mužů a 45 až 80 % lesbických žen. (Kurdek, 2004, s. 96) Předpokládá se, že tyto údaje nejsou přesné, jelikož se stále mnoho gayů a lesbiček, i v dnešní době, ke své orientaci nepřiznávají.

Homofobie

Pojem homofobie by poprvé použit Američanem Georgem Weinbergem v druhé polovině šedesátých let. Homofobie označuje postoje a chování vyjadřující nepřátelství k lidem s menšinovou sexuální orientací nebo pohlavní identitou, tedy k lidem, kteří vybočují z obvyklých genderových norem. (Pechová, 2007, s. 10). Homofobní postoje mnohdy vedou k šikaně osob, u kterých je známa nebo předpokládána menšinová sexuální orientace. (MŠMT 2012).

2 RODIČOVSTVÍ A JEHO ABSENCE

Každý máme nějakou rodinu a považujeme to za samozřejmost. Malé děti si bez ní neumějí život ani představit. Dospělí to vidí jinak, mnozí v současném světě pochybují, že je rodina ještě k něčemu dobrá a zkoušejí se obejít bez ní. (Chvála, 2014, s. 87)

Přesto imperativ pokračování rodu bývá u člověka velmi silný. Rodová pouta vnímá každý z nás trochu jiným způsobem. Vědomí vývoje našeho rodu i znalost genealogického stromu nám poskytuje pocit zakořeněnosti tedy i známého biologického původu, což pro nás znamená, že víme, odkud pocházíme a kam patříme. Tyhle otázky jsou velmi závažné u dětí, které vyrůstají v adoptivních rodinách nebo v rodinách pěstounských. Pro zdravý vývoj těchto dětí, musí být patřičně zodpovězené.

Pokud se máme zapřičinit o pokračování rodu, jsou na nás kladena různá očekávání. S mateřstvím a zejména s rodičovstvím jsou spojeny konkrétní hodnoty, přispění k osobnímu zrání, dosažení dospělé identity - učíme se býti více trpělivými, méně sobeckými. Ženy a muži, kterým není rodičovství dopřáno, si tyto implicitní hodnoty velice uvědomují a touží je naplnit. (Sobotková, 2007, s. 163)

V současnosti je spousta párů, které nemohou mít vlastní děti, z důvodu neplodnosti. Neplodnost je považována za stresující životní okolnost, která podněcuje sérii psychosociálních reakcí a tím ovlivňuje životní pohodu a schopnost člověka běžně komunikovat a jednat. Proto ve vyspělých zemích na tomto problému spolupracují lékaři a psychologové. (Sobotková, 2008, s. 164)

Na druhou stranu je mnoho možností pro neplodné páry, jak se stát rodiči, a to přijmout opuštěné dítě do své péče, kterou definujeme jako náhradní rodinnou péče. Tato se po léta pracovává a legislativně upravuje.

Homosexuální páry jsou také páry, které nemohou mít vlastní děti přirozeným způsobem a po dětech touží stejně jako neplodné heterosexuální páry. Proto se domníváme, že by měly také patřit do kategorie osvojitelů a měla by jim být přiznána práva k tomuto úkonu.

Zatímco zákon umožňující adopci dítěte homosexuálními páry nebyl v České republice dosud schválen, vstupovat do pěstounské péče homosexuálové mohou.

2.1 Homoparentální rodina

Pro pojmenování rodin gayů a lesbických žen a jejich dětí používá mnoho termínů, a to homosexuální, stejnopohlavní i gay-lesbické rodiny. Podstatným argumentem proti používání těchto termínů je skutečnost, že charakterizují rodinu na základě sexuální orientace rodiče, bez zřetele na sexuální orientaci dětí, které jsou také součástí rodiny. Podle Sedláčkové (2009) sexuální orientaci nemá přece rodina, ale její členové.

Pojem homoparentalita je veřejnosti poměrně neznámý pojem, který je odbornou veřejností, a to zejména sociologickou, běžně používán. Tento termín byl použit až v druhé polovině devadesátých let dvacátého století francouzskými aktivisty s důrazem na to, že více vystihuje kvalitu takového rodinného modelu a neomezuje se na pouhé konstatování homosexuálních rodičů. (Polášková, 2009, s 29) Za terminologicky korektní můžeme pokládat termín rodina homosexuálních partnerů. (Sobotková, 2007, s. 163) Homoparentální rodina je v podstatě model rodiny, v níž je dítě nebo děti vychovávány homosexuálními rodiči. V podstatě tento pojem jasně vystihuje homosexualitu rodičů, přitom současně implikuje rodičovství. Je však otázkou, zda můžeme obecně hovořit o homoparentální rodině, nebo zásadně rozlišovat gay a lesbické rodiny, jelikož pohled na rodiče gaye a rodiče lesbické ženy je velmi rozdílný. (Sedláčková, 2009)

Pojem homoparentální rodina zahrnuje jednak plánované gay a lesbické rodiny, ve kterých dítě od narození vyrůstá, tak i rodiny dětí, které se narodily do heterosexuálního vztahu a v současnosti žijí se svým homosexuálním rodičem, kterému byly svěřeny do jeho péče a v některých případech i s jeho partnerem či partnerkou (Vocílková, 2015, s. 9)

Polášková (2009) předpokládá, že převážná většina homoparentálních rodin je tvořena lesbickými matkami a jejichmi dětmi z předchozích heterosexuálních vztahů. Odborná literatura bývá velmi nejednotná v označení nebiologického rodiče v takto fungujících rodinách. Setkáváme se s širokým spektrem užívaných výrazů, jako nebiologická matka, sociální matka/rodič, negenetická matka, psychologická matka nebo také druhá matka. Sedláčková (2009) považuje za nevhodnější označení pro partnerku ženy, která má z dřívějšího heterosexuálního vztahu dítě, termín nevlastní matka a pro ženu, která si plánovaně do vztahu pořídila dítě, ale není jeho biologickou matkou, termín sociální matka.

2.2 Homoparentalita v oblasti výzkumu

V rámci výzkumu homoparentality Hájková (2014) provedla studii názorů homosexuální komunity k této problematice. Dotazníkového šetření se zúčastnilo 408 respondentů bisexuální nebo homosexuální orientace. Z této studie vplývá, dvě třetiny homosexuálních jedinců o dítěti uvažuje a chce jej vychovávat v stejnopohlavním vztahu. Pouze u 6 % dotázaných je obava z toho, že dítěti bude chybět vzor jednoho z rodičů. Větší obavu (40 %) mají z reakce okolí a také strach z šikany a posměchu ze strany spolužáků vůči jejich dětem. Nejvíce preferovaná byla možnost pořídit si vlastní dítě. Za případnou možnost pořídit si dítě byly také často označovány alternativy asistované reprodukce, volba náhradní matky i adopce. Pro možnost adopce dítěte bylo 97 % dotazovaných, 65 % bylo pro možnost uzavírání sňatků a překvapivě 18 % se staví proti registraci homosexuálních sňatků. Dle účastníků studie změnu pohledu veřejného mínění nejvíce ovlivňuje církev, média a politické dění.

Výzkum Sokolové (2009) se zabýval otázkou rodičovství gay mužů. Zjištěním bylo, že tito muži touží po dětech stejně jako zbytek populace, ale nachází se v průsečíku genderového a homofobního předsudku, jelikož bývá zdůrazňováno, že žena se o dítě postará lépe než muž, natož gay, který dítě přece ani nechce. V této souvislosti je tedy jasné, že v homosexuální komunitě budou lidé, kteří nebudou chtít dítě z těchto důvodů vychovávat.

Jak odhaduje sociolog Zdeněk Sloboda, který se dlouhodobě zabývá gay a lesbickou komunitou, v České republice je v současné době přibližně jeden až dva tisíce párů stejného pohlaví, kteří vychovávají zhruba dva až tři tisíce dětí. Nejčastěji jde o děti, které si přivede gay nebo lesba z předchozího vztahu, ale homosexuální partner k dítěti rodičovská práva nikdy nezíská. Jsou také homosexuální páry, které pro získání dítěte zvolili variantu inseminace nebo umělého oplodnění. Ženy často využívají dárcovství spermatu anonymního dárce. Tímto předcházejí možným právním problémům spojených s uplatňováním nároku ze strany dárce. Důvod volby asistované reprodukce je u lesbických žen převážně sociální nežli zdravotní (Polášková, 2009, s. 18) Podle Zákona č. 20/1966 Sb. § 27a o péči a zdraví lidu může umělé oplodnění podstoupit pouze muž a žena. Tato podmínka je v podstatě pouhou formalitou, jelikož centra asistované reprodukce stabilitu vztahu žádajících párů neprověřují. Výjimečně se stává, že dvojici gayů odnosi dítě

náhradní matka nebo adoptují dítě ze zahraničí. V žádném z těchto případů však nemají právo na dítě oba partneři. (Kavanová 2012)

Na závěr této kapitoly můžeme konstatovat, že homoparentální rodiny existují, fungují a bylo by dobré alternativu této výchovy přijmout a pohlížet na ní bez předsudků a stereotypů.

3 REGISTROVANÉ PARTNERSTVÍ DLE ZÁKONA Č. 115/2006 SB.

Homosexuální páry jsou společensky i právně méně přijímány ve srovnání s ostatními formami partnerského soužití. Významným krokem na cestě k uznání ve společnosti bylo schválení první legislativní úpravy, která nabízí homosexuálním párům právní jistotu, a tím je zákon č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství. S účinností od 1. 7. 2006 upřesňuje podmínky pro uzavírání, zrušení a zánik partnerství, dále vzájemné majetkoprávní vztahy partnerů, práva a povinnosti vůči sobě navzájem, institucím a státu.

Registrované partnerství je institut, který umožňuje vzájemné soužití dvou osob stejného pohlaví a má jim zajistit právní jistotu. V České republice zákon č. 115/2006 Sb. o registrovaném partnerství a změně některých souvisejících předpisů schválil Parlament České republiky a vstoupil v účinnost 26. ledna 2006. Zákon upravuje uzavírání partnerství, majetkoprávní vztahy partnerů, práva a povinnosti k sobě navzájem, k institucím a státu.

Vznik partnerství

Partnerství vzniká projevem svobodné vůle dvou osob stejného pohlaví uskutečněný formou souhlasného a úplného těchto osob, že spolu vstupují do partnerství. Prohlášení se koná před úředníkem pověřené matriky na základě otázky položené otázky, zda chtějí vstoupit do partnerství. Před prohlášením tyto osoby uvedou, že jim nejsou známy okolnosti, které by vstup do partnerství vyloučili.

Evidence vzniku partnerství se vede v knize partnerství, kde se uvádí

- datum a místo prohlášení o vstupu do partnerství
- jméno a příjmení, popřípadě rodné příjmení
- rodné číslo nebo datum narození a místo narození
- rodné číslo otce a matky nebo datum narození
- datum zániku partnerství

Osoba, která chce vstoupit do partnerství je povinna matričnímu úřadu prokázat svou totožnost a připojit k předepsanému tiskopisu:

rodný list, doklad o státním občanství, výpis údajů z informačního systému evidence obyvatel o místě trvalého pobytu, u cizince, je-li cizím státem vydáváno, výpis z evidence

obyvatel o osobním stavu, u cizince, je-li cizím státem vydáváno, pravomocný rozsudek o rozvodu předchozího manželství, nebo úmrtní list zemřelého manžela, popřípadě pravomocné rozhodnutí soudu o zrušení partnerství, nebo úmrtní list zemřelého partnera. Jde-li o cizince, úmrtní list není třeba předkládat, je-li tato skutečnost uvedena v dokladu o právní způsobilosti ke vstupu do registrovaného partnerství.

Jde-li o cizince, který má zájem vstoupit do registrovaného partnerství v ČR musí k ověření totožnosti předložit cestovní doklad nebo průkaz o povolení k pobytu anebo průkaz totožnosti občana členského stát Evropské unie,

- jde-li o osobu, která podala žádost o udělení mezinárodní ochrany, předloží průkaz žadatele o udělení mezinárodní ochrany,
- jde-li o osobu požívající doplňkové ochrany, předloží průkaz oprávnění k pobytu osoby požívající doplňkové ochrany,
- jde-li osobu, které byl udělen azyl, předloží průkaz povolení k pobytu azylanta,
- jde-li o osobu, která podala žádost o udělení dočasné ochrany, předloží průkaz žadatele o udělení dočasné ochrany,
- jde-li o osobu, které byla udělena dočasná ochrana, předloží průkaz cizince požívající dočasné ochrany.

Podmínky vstupu do partnerství

- alespoň jedna z osob vstupující do partnerství musí být státním občanem České republiky
- mezi partnery nesmí být příbuzenský vztah v přímé linii a vztah sourozenecký
- věk vstupu do partnerství musí dosáhnout 18 let
- svéprávnost osob vstupující do partnerství
- do partnerství nesmí vstoupit osoba, která již dříve uzavřela manželství nebo vstoupila do partnerství v zahraničí, a její manželství, či partnerství nadále trvá. (zákon o registrovaném partnerství)

Povinnosti a práva partnerů

Partneři mají v partnerství stejná práva a povinnosti, jsou oprávněni zastupovat se v běžných záležitostech, zejména přijímat za sebe běžná plnění.

Partneři mají vzájemnou vyživovací povinnost. Vyživovací povinnost mezi partnery předchází vyživovací povinnosti dětí. Pokud bylo partnerství zrušeno, má bývalý partner, pokud není schopen se sám živit, nárok od bývalého partnera na příspěvek na přiměřenou výživu dle svých možností a majetkových poměrů, nerozhodne-li soud jinak.

Pokud byla bývalému partnerovi, který se na rozvratu společného soužití nepodílel a jemuž byla způsobena závažná újma, může soud přiznat výživné až na dobu tří let od zrušení partnerského soužití. Právo na výživné mezi partnery zaniká smrtí, prohlášením povinného partnera za mrtvého, anebo kdy oprávněný uzavře manželství nebo partnerské soužití.

Právo na výživné se nepromlčuje, je však možné ho přiznat ode dne zahájení soudního řízení. Práva na jednotlivá opětuující plnění se naopak promlčují. (zákon o registrovaném partnerství č. 115/2006)

§ 13 Zákona o registrovaném partnerství uvádí, že existence partnerství není překážkou výkonu rodičovské zodpovědnosti partnera ani překážkou svěření jeho dítěte do výchovy. Partner, který je rodičem je povinen zajistit vývoj dítěte a důsledně chránit jeho zájmy při použití přiměřených výchovných prostředků, tak, aby nebyla dotčena důstojnost dítěte a ohroženo jeho zdraví, tělesný, citový, rozumový a mravní vývoj.

Trvajícím partnerství brání tomu, aby se některý z partnerů stal osvojitelem dítěte.

Pokud jeden z partnerů pečuje o dítě a oba partneři žijí ve společné domácnosti, podílí se na výchově dítěte i druhý partner. Povinnosti týkající se ochrany vývoje dítěte se vztahují i na tohoto partnera.

Zánik partnerství

Partnerství zaniká

- smrtí jednoho z partnerů nebo prohlášením jednoho partnera za mrtvého
- zrušením rozhodnutím soudu.

Rozdíly a společné znaky mezi manželstvím a registrovaným partnerstvím

Manželství je vzájemné soužití jednoho muže a jedné ženy, které je uzavřeno sňatkem. Vzniká na základě svobodného, dobrovolného a uváženího rozhodnutí. Manželství lze uzavřít na kterémkoli místě, pokud dá k tomuto příslušný matriční úřad souhlas.

Partnerství versus manželství

1. Podmínky uzavření - v registrovaném partnerství jde o osoby stejného pohlaví, věk pro uzavření je vymezen hranicí 18 let, kdežto manželství ve výjimečných případech soud může povolit již od 16 let. Jeden z partnerů při registrovaném partnerství musí být občanem ČR.
2. Nevzniká žádné společné jmění partnerů - cokoliv si osoba v partnerství pořídí, zůstane pouze v jeho vlastnictví.
3. Nevzniká automaticky společný nájem bytu - lze ho dosáhnout pouze dohodou s vlastníkem bytu a nájemní smlouvě.
4. Ukončení partnerství je jednodušší - není třeba dokazovat důvod rozvratu, není nutné majetkové vyrovnání a rozhodnutí o vyživovací povinnosti na děti.

Společné znaky:

1. vzájemná vyživovací povinnost
2. možnost informovat se na zdravotní stav partnera
3. právo dědit
4. možnost v zastupování partnera v různých záležitostech (přebírání poštovních zásilek, rušení rezervací, atd.)

Příjmení partnera po uzavření registrovaném partnerství

Po uzavření partnerství, změna partnerova příjmení je dobrovolná. V případě, že některý z partnerů má zájem o změnu příjmení, musí požádat na příslušném matričním úřadě, kde je přihlášen k trvalému pobytu.

Registrující matriční úřady, před kterými lze učinit prohlášení (příloha č. 4. vyhlášky č. 207/2001 Sb., kterou se provádí zákon č. 301/2000 Sb. o matrikách, jménu a příjmení a o některých souvisejících zákonech, ve znění pozdějších předpisů)

Matriční úřad	Správní obvod
Úřad městské část Praha 1	území hlavního města Prahy
Magistrát České Budějovice	území Jihočeského kraje
Magistrát města Kladno	území Středočeského kraje
Magistrát města Karlovy Vary	území Karlovarského kraje
Úřad městského obvodu Plzeň 3	území Plzeňského kraje
Úřad městského obvodu Ústí nad Labem	území Ústeckého kraje
Magistrát města Liberec	území Libereckého kraje
Magistrát města Hradec Králové	území Královéhradeckého kraje
Magistrát města Pardubice	území Pardubického kraje
Magistrát města Jihlava	území Jihlavského kraje
Úřad městské části Brno-střed	území Jihomoravského kraje
Magistrát města Olomouc	území Olomouckého kraje
Magistrát města Zlín	území Zlínského kraje
Úřad městského obvodu Moravská Ostrava a Přívoz	území Moravskoslezského kraje

3.1 Registrované partnerství a sňatky uznané v evropských zemích

První zemí, která do svého právního systému přijala zákon o registrovaném partnerství bylo Dánsko. Další země se tímto zákonem inspirovaly a do svého právního řádu zakotvily institut podobný.

Dánsko - zákon o registrovaném partnerství vstoupil v účinnost 11. října 1989. První verze zákona neumožňovala adoptovat děti a vstoupit do partnerství mohli jen občané Dánska. Od roku 1999 již mohou partnerství uzavřít i cizinci, zdržující se na území Dánska déle než dva roky. Zároveň vznikla možnost adoptovat děti druhého partnera, avšak lesbickým ženám je zakázána metoda asistované reprodukce.

Od 15. června 2012 umožňuje Dánsko homosexuálním párům sňatek, Není tomu tak na Faerských ostrovech a v Grónsku.

Norsko - přijalo institut registrovaného partnerství v roce 1993. Od roku 2008 je umožněno partnerům stejného pohlaví uzavřít sňatek a tím jim přiznává stejná práva, jak heterosexuálům, včetně adopce dětí a právo na asistovanou reprodukci.

Švédsko - uzavřít registrovaného partnerství lze od roku 1994. Od roku 2003 mohou homosexuální páry adoptovat děti. Od května roku 2009 mohou lesbičky a gayové uzavírat manželství a od listopadu téhož roku, místní luteránská církev umožňuje těmto párům svatbu v kostele.

Finsko - zákon o registrovaném partnerství platí od března roku 2002. Homosexuálové nemohou adoptovat děti ani přijmout příjmení druhého partnera.

Německo - homosexuální páry mohou uzavírat registrované partnerství od srpna roku 2001. Partneri mají právo užívat stejné příjmení, v soudním řízení mohou odmítnout proti sobě svědčit, v dědickém právu mají stejná práva jako manželé, v případě hospitalizace mají právo na informaci o druhém partnerovi. V případě úmrtí jednoho z partnerů, přechází nájemní smlouva na druhého partnera. Od roku 2004 je možnost adopce dítěte jednoho z partnerů.

Nizozemí - od roku 1979 mohli gayové a lesby uzavřít tzv. smlouvu o soužití. První z evropských zemí, které umožnilo homosexuálním párům uzavírat manželství a to od 1. dubna 2001. Mohou též adoptovat děti, možnost adopce platí i pro jednotlivce. Od 1. ledna

2002 platí zákon, který při narození dítěte zaručuje sezdaným ženám stejná rodičovská práva.

Francie - od roku 1999 platil ve Francii institut pod názvem Pakt solidarity, který byl přístupný jak párům homosexuálním, tak párům heterosexuálním. Byl založen čistě na smluvním principu. Ještě před přijetím tohoto paktu, vydávala některá francouzská města homosexuálním i heterosexuálním partnerům certifikáty o soužití, které zajišťovaly partnerům některá sociální práva. Podmínka byla soužití více jak jeden rok.

18. května roku 2013 francouzský senát uzákonil sňatek homosexuálů a povolil adopci dětí partnerům stejného pohlaví.

Anglie - registrované partnerství je legální od roku 2005, od března 2014 Britská vláda povolila na území Anglie a Walesu uzavírat sňatky. Ve Skotsku tato eventualita byla umožněna v říjnu 2014. Severní Irsko je jediným územím Británie, kde zatím nejsou sňatky umožněny.

Island - zákon, který umožňuje sňatky homosexuálů, vstoupil v platnost dne 27. června 2010. Homosexuálním párům je umožňována adopce již od roku 2006.

Maďarsko - uzavřít registrované partnerství mohou homosexuálové od 1. července 2009. Zákon přiznává práva jako v manželství. Výjimkou je adopce dětí, umělé oplodnění a také právo na stejné příjmení. Již v květnu roku 1996 uzákonilo Maďarsko, jako první z východních zemí, soužití homosexuálů ve společné domácnosti.

Rakousko - zákon o registrovaném partnerství je platný od 1. ledna roku 2010. Homosexuální páry mají právo pobírat důchod v případě úmrtí svého partnera, v případě rozchodu mají nárok na Výživné. Páry stejného pohlaví mohou osvojit partnerovo dítě, adopce byla zakázána až do doby, kdy Rakouský Ústavní soud dne 31. prosince roku 2014 rozhodl, že homosexuálové mají na adopci právo.

Španělsko - sňatky homosexuálů umožňuje od června roku 2005. Zákon o soužití homosexuálů, včetně adopcí dětí, měli před tím již autonomní oblasti jako například Katalánsko - r. 1998, Aragonie - r. 1999, Navara - r. 2000, Baskicko - r. 2002.

Slovinsko - registrované partnerství mohou uzavírat od 23. července 2006. Mají omezená práva v dědických řízeních, sociálním zabezpečení a příbuzenství. Mohou adoptovat děti jak partnera, tak společně. Lesbické ženy mají přístup k umělému oplodnění.

Chorvatsko - v září 2015 Chorvatský parlament schválil zákon o registrovaném partnerství. Homosexuální páry tak získali většinu práv, která náležela jen heterosexuálním manželům. Adopce dětí povolena není.

Lucembursko - v červnu 2014 Vévodství lucemburské odhlasovalo rovné manželství gayů a leseb. Zákon je platný od 1. ledna 2015.

Portugalsko - V červnu 2010 začal platit zákon umožňující sňatek osob stejného pohlaví, bez možnosti adoptovat děti. V květnu 2013 byl schválen zákon, který umožňuje sezdáným párům stejného pohlaví adoptovat partnerovo dítě.

Andora - homosexuálové mohou svůj svazek registrovat od roku 2005 jako "Stabilní svazek párů." Plná adopční práva registrovaným párům nabyly účinnosti 25. prosince 2014.

Slovenko - na rozdíl od mnoho evropských států, dosud v právním řádu neupravilo soužití osob stejného pohlaví. Naopak stvrdilo negativní postoj k registrovanému partnerství v červnu 2014, když doplnilo do ústavy ustanovení, že manželství je svazek muže a ženy.

V **České republice**, jak je výše uvedeno, homosexuálové mohou uzavírat registrované partnerství již od roku 2006. Individuálně mohou získat dítě do pěstounské péče. Společná pěstounská péče je, dle českého práva, povolena výhradně manželům. Osvojení dítěte není povoleno, jakož i umělá reprodukce lesbického páru.

Debata o rovnoprávném postavení gayů a leseb ve společnosti i legislativa registrovaného partnerství v mnoha evropských zemích i v zámoří, se stala v posledních dvou desetiletích nezvratnou skutečností. Otázka gay a lesbického rodičovství se dostala se na přední příčky společenského zájmu jako důležité integrální téma nejen diskusemi o rovnoprávnosti sexuálních menšin, ale i v rámci uznání obecných otázek v oblasti diskriminace a lidských práv.

3.2 Statistika registrovaných partnerství v ČR

Dle zjištěných informací na registrujících matričních úřadech v České republice, v roce 2015 byl zájem o registrované partnerství v podstatě rekordní. I když loňský rok nedosáhl úrovně roku 2007, kdy bylo v ČR uzavřeno 252 partnerství přesto jej lze označit za rekordní. V prvním období, kdy konečně mohli gay a lesbické páry vstupovat do

partnerství i před zákonem, totiž matriky navštěvovaly hojně právě ti, kteří na tuto příležitost čekali mnoho let.

Od 1. 7. 2006 do 31. 12. 2015 se zaregistrovalo celkem 2177 žadatelů, a to 1439 gayů a 738 leseb. Ve 263 uzavřených partnerství byl jedním z partnerů cizinec. V nejčastějších případech byl partnerem občan Slovenska a Ukrajiny, ale jde i o občany z celého světa, například z Mexika, Vietnamu, Bolívie, Filipín, Peru, Thajska, Ruska, Běloruska, Číny, Palestiny, Venezuely i Sýrie. Zhruba 307 z nich tento institut před soudem zrušilo (údaje za kraje Praha a Liberecký jsou neúplné, neboť matriky je již neevidují).

V roce 2015 této možnosti využilo 248 dvojic, z toho 148 mužských a 110 ženských. V 32 případech byl jedním z partnerů cizinec, nejčastěji ze Slovenska a Ukrajiny, ale byl i mezi nimi jeden občan Sýrie. V tomto období 42 párů partnerství ukončilo, z toho 14 mužských a 28 ženských párů.

1. července tohoto roku (2016) oslaví registrované partnerství desetileté výročí v České republice, Tuto dekádu lze označit oproti počátečním námitkám části politického spektra, některých církví a spolků jako zdařilou.

4 MOŽNOSTI NÁHRADNÍ RODINNÉ PÉČE

K přijímání opuštěných dětí do náhradních rodin docházelo už od nepaměti. Byla to praxe užívána běžně, mnoha kulturami. Slovo "adopce" původně znamenalo "vyvolit", tedy noví rodiče si dítě vyvolili. Dnes je to naopak, opuštěným dětem jsou vybíráni noví rodiče.

Náhradní rodinná péče (NRP) je poskytována dětem, které nemohou z různých důvodů vyrůstat ve své biologické rodině. Umožňuje dětem vyrůstat ve funkčním rodinném prostředí. Jedná se o péči o dítě v náhradní rodině, v které jde o výchovu náhradními rodiči. Jde o rodinu adoptivní nebo pěstounskou. V našem legislativním systému se místo adopce používá termín osvojení. NRP a je nově upravena v Novém občanském zákoníku (NOZ), který přinesl v určité míře nové podmínky pro osvojení.

NRP má přednost před ústavní výchovou. *"Tento princip vyplývá z mezinárodních úmluv i z platných právních předpisů. Stav založený novelou zákona o sociálně-právní ochraně dětí byl potvrzen a v rámci obsáhlé rekodifikace civilního práva v rámci přijetí nového občanského zákoníku a navazujících právních předpisů, platné od 1. 1. 2014. Uvedená právní úprava stanovuje ústavní péči fakticky až jako poslední možnost zajištění výchovy dítěte."* (Bubleová, Vávrová, Vyskočil a Pokorná, s. 3, 2014)

Všechny děti i ty, které nevyrostají s vlastní rodinou, mají stejné potřeby, požadavky a práva jako ostatní děti. Potřebují lásku a bezpečí, zdravotní a sociální péči, výchovu a vzdělání, ale hlavně naději, v další kvalitní vývoj. Tuto naději jim může přinést nová nebo také náhradní rodina, která by dítěti měla umět naslouchat, porozumět i v jejich specifických potřebách a projevech. Bohužel tyto děti za sebou většinou mívají těžké životní situace, kdy byly nechtěné, nebo pobývali v nefunkčních rodinách, některé si s sebou nesou důsledky ústavní péče. Proto by měla být nová rodina na všechny důsledky a projevy velmi dobře připravena.

Předsedkyně asociace Dítě a rodina Věduna Bubleová uvedla na jednání parlamentního a sociálního výboru (2015), že naše země je pod palbou kritiky již dvacet let a pro ostatní evropské země je náš systém neuvěřitelný. Jsme poslední evropskou zemí, která umísťuje děti do tří let do ústavů. Studie poukazují, že pobyt v ústavních zařízeních má na děti nepříznivý vliv. Psychické následky bývají mnohdy dlouhodobé. Bohužel, v současné době zákonodárci neumožňují umísťovat děti z ústavů do stejnopohlavních rodin, i když se tyto rodiny různými způsoby neustále snaží tuto variantu do zákona prosadit.

4.1 Adopce - Osvojení

Jednou z možností NRP je adopce, v České republice spíše používán pojem osvojení. V případě osvojení se na základě ustálené soudní praxe osvojitelem nemůže stát příbuzný v přímé linii, tedy prarodič a také sourozenec rodiče. Mezi osvojitelem a osvojencem musí být přiměřený věkový rozdíl, zpravidla ne menší než šestnáct let. Osvojitel má plnou rodičovskou zodpovědnost. Výhodou pro dítě je, že získává novou rodinu se vším, co k ní patří, dostává se na úroveň biologického dítěte svých osvojitelů. Osvojitelé mají vyživovací povinnost, osvojenec také. Dědí po sobě navzájem. Odměna pro osvojitele není žádná. Příbuzenské vztahy k původní rodině zanikají. (Bubleová, Vávrová, Vyskočil a Pokorná 2014) Osvojení je jedním z nejzásadnějších zásahů do vztahu mezi rodiči a dětmi. Mělo by k němu docházet jen v případech, kdy je to v nejlepším zájmu osvojence. Osvojení se týká dětí, kterých se rodiče vzdali po narození a toto rozhodnutí potvrdili po uplynutí ochranné lhůty v délce šesti týdnů, anebo také v případě, že uplynula doba tzv. kvalifikovaného nezájmu, což je u novorozenců dva měsíce a u starších dětí je to šest měsíců. Tyto děti jsou tedy "právně volné" a mohou být nabídnuty k osvojení schváleným žadatelům. V praxi jde o to, že jakmile proběhne soudní řízení, dojde k výmazu biologických rodičů z rodného listu dítěte. Novým (adoptivním) rodičům je vydán nový rodný list, díky němuž se dítě stává jejich vlastním dítětem. Tento postup se týká výhradně novorozenců a dětí v kojeneckém věku. V případě starších dětí, i když je splněn kvalifikovaný nezájem, se velmi často stává, že nikdo nepodá k soudu podnět k právnímu uvolnění dítěte a proto toto dítě nemůže být adoptováno. (Zezulová, 2012)

Podmínky osvojení v Novém občanském zákoníku (NOZ)

Základní podmínkou je předpoklad, že vztah mezi osvojitelem a osvojencem je na stejné úrovni, jako mezi rodičem a dítětem, nebo že tu jsou alespoň základy tahového vztahu (§795 NOZ). Další podmínkou je předpoklad, že osvojitelem se stane zletilá a svéprávná osoba, která zaručuje svými vlastnostmi a způsobem života, důvody a pohnutkami k osvojení, že bude osvojenému dítěti dobrým rodičem. Věkový rozdíl mezi osvojitelem a osvojencem je minimálně 16 let, až na výjimku osvojení zletilého.

V případě osvojence staršího 12 let je dle §807 NOZ potřeba jeho souhlas. Předchozí právní úprava věkovou hranici neupravovala, pouze stanovovala psychickou a rozumovou vyspělost, tzn., že byl-li osvojenec schopný posoudit dosah svého osvojení, bylo třeba jeho

souhlasu, ledaže by tím byl znemožněn účel osvojení. V tomto ohledu byla předchozí úprava za více vyhovující v praxi, protože věková hranice ne vždy odpovídá míře vyspělosti dítěte.

Změnou nové úpravy zákona je prodloužení preadopční péče na délku šesti měsíců z původní délky tří měsíců.

Za jednu z nejdůležitějších podmínek pro osvojení je vyjádření názoru rodičů osvojence.

Souhlas rodičů s osvojením je potřeba vždy, až na výjimky, které uvádí NOZ:

1) zbavení rodičovské zodpovědnosti a zároveň zbavení práv dát souhlas k osvojení.

2) rodič nemá plnou svéprávnost, má omezenou svéprávnost v rozsahu udělení souhlasu s osvojením, tedy není schopen projevit svou vůli nebo rozpoznat následky svého jednání nebo je ovládnout. (§24 NOZ)

3) rodič se zdržuje na neznámém místě a toto místo se soudu s dalšími orgány veřejné moci zjistit ani při vynaložení potřebné pečlivosti. Rodič tedy nejeví o osvojence dostatečný zájem, a tento důvod se tedy kryje s důvodem uvedeným v § 819 NOZ. NOZ vykládá pojem "zjevný zájem" jako situaci, kdy rodič nejeví o dítě zájem po dobu minimálně tří měsíců.

Osvojitel je povinen osvojence informovat o tom, že byl osvojen, jakmile se to bude jevit jako vhodné, nejpozději do zahájení školní docházky. (§836 NOZ)

Utajení osvojení upravuje §837 NOZ, kdy osvojitel nebo osvojitel může požádat soud, aby okolnosti osvojení byly před rodinou původu dítěte utajeny. Totéž platí i pro utajení pokrevního rodiče i jeho souhlasu k osvojení.

§ 838 NOZ zavádí právo osvojenci seznámit se s obsahem spisu, jakmile nabude svéprávnosti.

Pokud osvojenec nesouhlasí se změnou příjmení, rozhodne soud, že osvojenec bude ke svému příjmení připojovat příjmení osvojitele, Zákon o rodině (ZOR) určoval, že osvojenec má příjmení osvojitele.

Soud může podle okolností případu i bez návrhu nařídit dohled nad úspěšností osvojení, což ZOR neupravoval.

Osvojení nelze zrušit po uplynutí tří let od rozhodnutí soudu o osvojení. Je-li to v souladu se zájmy dítěte, může soud na návrh osvojitele rozhodnout i před uplynutím doby tří let od rozhodnutí o osvojení, že je osvojení nezrušitelné. Předchozí právní úprava nám určovala, že osvojení, krom osvojení nezrušitelného, mohl soud zrušit jen z důležitých důvodů na návrh osvojence nebo osvojitele. Osvojení mohlo být provedeno také tak, že jej nešlo zrušit. Nezrušitelné osvojení šlo aplikovat jen v případě, že dítě bylo starší jednoho roku.

V případě, že bylo osvojeno nezletilé dítě, které je rodičem, vztahují se účinky osvojení i na jeho dítě.

4.2 Právní hlediska osvojení homosexuálních partnerů

Přestože právní úprava vylučuje osvojení dítěte registrovaným partnerům, je i u nás nemalé množství převážně lesbických párů, které společně vychovávají děti, a to buď z předchozích heterosexuálních vztahů, nebo plánovaně počaté v souvislosti stejnopohlavního vztahu. (Baštecká, 2009, s. 207) Zákon o registrovaném partnerství udává, že existence partnerství není překážkou pro rodičovskou zodpovědnost partnerova dítěte ani svěřeni dítěte do jeho výchovy.

Současná právní úprava z pohledu pěstounské péče, nebrání svěřeni dítěte do péče osoby, žijící v registrovaném partnerství. Pro osvojení dítěte, zákonodárce takový postup výslovně zakázal. Občanský zákoník stanovuje, že osvojiteli se mohou stát manželé anebo jeden z manželů, výjimečně pak jiná osoba. Z Důvodové zprávy (Důvodová zpráva k občanskému zákoníku, s. 199) "jinou" osobou se rozumí osoba, která nežije sama, ale také nežije v žádném uznaném svazku, tedy ani v registrovaném partnerství. Registrované partnerství, jako překážka k osvojení dítěte, je uvedena v ust. § 13 odst. 2 zákona č. 115/2006 Sb. o registrovaném partnerství. Trvající registrované partnerství ze zákona každou osobu vylučuje z možnosti osvojení dítěte, a to nejen dítě společné s homosexuálním partnerem, ale i samostatně. V tomto případě je vidět nerovnost právní úpravy, která je v neprospěch homosexuálních párů, kteří vstoupili do registrovaného partnerství, a to z toho důvodu, že dítě si může osvojit, jak manželský pár, tak i osamělá osoba, ale není možné, aby si dítě osvojil jen jeden z registrovaných partnerů. Skutečností je, že osoba, která žije trvale v registrovaném partnerství je stavěna pod úroveň jedné osamělé osoby, či jednoho z manželů. Tento podstatný rozdíl je o to zřetelnější, že sexuální

orientaci osamělé osoby, či jednoho z manželů nikdo neprověřuje, respektive pokud homosexuální orientaci osoba před úřady nesdělí, zůstane jim skryta. Dle judikatury Evropského soudu pro lidská práva ve Štrasburku, můžeme současný stav považovat za porušení zákazu diskriminace dle článku 14 ve spojení článku 8 Úmluvy o ochraně lidských práv. (Burketová, Krejčíková a Váňová, 2015, s. 26) Lze tak dovodit z významného rozhodnutí v kauze E.B. proti Francii, kdy lesbická žena, která žila dlouhodobě ve společné domácnosti se svou partnerkou, požádala o adopci dítěte ze zahraničí. Ve stížnosti E.B. bylo argumentováno tím, že žádost o adopci byla podána samostatnou osobou, nikoliv se svou partnerkou, tudíž nelze hovořit o společné adopci. Podle stěžovatelky byl hlavním důvodem odmítnutí adopce její sexuální orientace. I když se svou žalobou stěžovatelka ve třech instancích správní justice ve Francii neuspěla, Evropský soud pro lidská práva posoudil celou věc jako diskriminaci, ve spojení s ochranou jejího rodinného a soukromého života. (Kühn, 2008)

Z rozhodnutí ESLP vyplývá, že žádost o adopci nelze zamítnout samostatné osobě výlučně z toho důvodu, že se jedná o homosexuálně orientovanou osobu.

V současnosti se Poslanecká sněmovna zabývá návrhem o změně zákona registrovaném partnerství, který by umožňoval registrovanému partnerovi individuálně adoptovat dítě, v případě, že rodičem dítěte je druhý registrovaný partner. Osvojené dítě by mělo mít postavení společného dítěte obou partnerů. Dle Důvodové zprávy (Důvodová zpráva k zákonu o změně zákona o registrovaném partnerství, k § 1. Ibidem) by se zákon měl aplikovat pouze na osvojení dítěte, které žije ve společné domácnosti s registrovanými partnery. Předkladatelé tohoto návrhu se tak jednoznačně vymezují nejen k osvojení dítěte z náhradní ústavní péče, tedy na dítě, které je volné k adopci, ale i k osvojení dítěte, které například žije s druhým s rodičů. Smyslem návrhu změny zákona je tak alespoň do jisté míry zmírnit nedůvodnou nerovnost mezi osobami různé sexuální orientace, které neuzavřeli registrované partnerství a jsou v současnosti oprávněni osvojit si "jakékoliv" dítě, a osobou, která žije v registrovaném partnerství a zákon vylučuje možnost osvojit si dítě, a to i takové, na jehož výchově se dokonce fakticky podílí. (Burketová, Krejčíková a Váňová, 2015, s. 27)

4.3 Návrh na novelu zákona umožňující osvojení dítěte partnera/partnerky v registrovaném partnerství

Občanské sdružení Stejná rodina založená v roce 2009 se snaží docílit legislativního zrovnoprávnění homosexuálních rodin s rodinami heterosexuálními. Hlavními představitelkami jsou Anna Jančaříková, Kateřina Nedbálková, Gabriela Smetáková a Petra Ušelová. V roce 2007 Anna Jančaříková zahájila provoz webové stránky Lesbické ženy, jenž jsou zaměřeny specificky na lesbické a gay rodičovství. Součástí je rovněž lesbická a gay rodičovská seznamka. (Seidl, 2012, s. 470)

Dne 27. srpna 2014 byl předložen návrh novely zákona umožňující osvojení dítěte partnera/partnerky v registrovaném partnerství poslanecké sněmovně. Tento návrh zpracoval PROUD (spolek Platforma pro rovnoprávnost, uznání a diverzitu).

Návrh má umožnit, aby si partnerka či partner mohl osvojit dítě partnerky či partnera v případě, kdy má dítě právně pouze jednoho rodiče, tzn., že jeden rodič je uveden v rodném listě nebo kdy druhý rodič o dítě nepečuje a dá souhlas s osvojením dítěte partnera či partnerky. Druhý rodič - osvojitel se tak stane rodičem dítěte se všemi právy a povinnostmi plynoucími pro rodiče, jako je právo a povinnost podílet se na výchově dítěte, zastupovat dítě, mít vyživovací povinnost. Osvojení by mělo být možné, pouze pokud partneři uzavřou registrované partnerství. Kampaň pro podporu novely zákona "Různé aktivity, stejná práva" má podporu i mezi známými osobnostmi jako je např. Helena Třeštíková, Marta Kubišová a Stanislav Polčák.

Petici na podporu novely zákona umožňující osvojení dítěte partnera/partnerky v registrovaném partnerství v současné době podepsalo 3632 osob. Online petice byla vložena na stránky www.stejnarodina.cz 8. prosince 2015.

Důvodem proč je novela zákona potřebná, vidí spolek PROUD a různé gay a lesbické organizace v tom, že v České republice jsou páry stejného pohlaví, které vychovávají děti, a těchto rodin neustále přibývá. V současné době, podle posledních výzkumů, žije ve stejnopohlavních rodinách více než 900 dětí. Zatímco dříve byly v lesbických a gay párech vychovány děti z jejich předcházejících heterosexuálních vztahů, v posledních letech se plánovaně rodí děti těmto párům.

Pro rodinu vzniká stresující situace, jelikož druhý partner či partnerka ve stejnopohlavním páru nemá k dítěti žádná rodičovská práva. Nejhorší situace nastává, pokud dojde k rozpadu vztahu nebo k úmrtí jednoho z rodičů dítěte. Může se stát, že dítě i když přijde o jednoho z rodičů, přesto ve své podstatě ztratí rodiče oba a pak nastává situace, že dítě může skončit v ústavu a o jeho budoucnosti rozhoduje soud.

I když nebiologický rodič nemá prakticky žádná rodičovská práva, povinnosti pro něj plynou z některých právních předpisů. Například ze zákona o registrovaném partnerství jde o povinnost podílet se na výchově dítěte a v případě zákona o státní sociální podpoře, jde o souvislost s výplatou rodičovského příspěvku, kdy je partner považován za rodiče dítěte.

Jako reakce na předložený návrh byla 24. 11. 2015 na internetových stránkách (www.petice-adopce.cz) spuštěna petice proti zákonu "Adopce dětí homosexuály". Tuto petici zaštitila poslankyně Parlamentu ČR Pavlína Nytrová, která se rozhodla hájit práva tradiční rodiny a především práva dětí, kteří se hájit nemohou. Cílem této petice není vytvářet odboj proti homosexuálům, ale zaujímat odmítavý postoj proti homosexuální lobby LGBT, která má za cíl postupně změnit definici manželství, odstranit v rámci gender ideologie pojem "otec" a "matka" a snaží se propagovat obscénní a exhibicionistické pochody PRIDE (pochody "hrdosti"). Ke dni 26. 3 2016 petici podepsalo 8235 osob.

4.4 Pěstounská péče

Druhou eventualitou NRP je pěstounská péče, která je možnou variantou svěřením dítěte do rodiny. V současné době je v České republice tato možnost NRP umožněna i homosexuálním párům. I když není standardní počin sociálních pracovníků umístit dítě do pěstounské péče homosexuálnímu páru, přesto se takto stalo v případě zdravotně postižených chlapců. O tomto případě se zmíníme na konci této podkapitoly.

Pěstounem se může stát příbuzný nebo osoba dítěti blízká, nebo také osoba, která je zařazená v evidenci žadatelů o zprostředkování NRP. Pěstoun o dítě pečuje, vychovává ho. Zastupovat ho může pouze v běžných záležitostech. Výhodou je, že dítě není umístěno v ústavu a má možnost vyrůstat v rodinném prostředí. Pěstounovi náleží odměna, biologickým rodičům trvá výživovací povinnost. Nárok na výživné přechází na stát.(Bubleová, Vávrová, Vyskočil a Pokorná 2014, s. 7)

Pěstounská péče je v České republice obvykle dlouhodobým řešením osudu dítěte. Rozdělujeme ji na pěstounskou péči individuální, kdy je dítě v péči příbuzných nebo cizích osob a skupinovou, která je založena na principu manželském, kdy se o děti starají velké pěstounské rodiny přibližně s 4 až 6 dětmi a na principu mateřském, kdy jde o SOS dětské vesničky. (Baštecká, 2009, s. 175)

V současné době dochází ke změně pohledu na pěstounskou péči. Nově se především klade důraz na krátkodobé pěstounství, při němž by mělo docházet k nápravě původní rodiny tak, aby se co nejdříve do ní mohlo dítě vrátit. V tomto typu pěstounství by mělo jít o pomoc při snižování počtu dětí, kterým byla nařízena ústavní výchova.

Pěstounství je osobní péče o dítě třetí osobou, při které nedochází k přijetí cizího dítěte za své oproti osvojení. Využívá se zpravidla v případě, že rodiče nedají souhlas k osvojení dítěte. Děti svěřené do pěstounské péče své rodiče zpravidla znají a předpokládá se i styk rodiče s dítětem. Pěstounem bývá zpravidla příbuzný, ale může jít i o třetí osobu, které stát pěstounství zprostředkoval. Výživné platí rodiče státu. Stát toto výživné vyplácí pěstounům v rámci dávek pěstounské péče. Pěstounská péče by měla být vnímána spíše jako dočasná péče, soud ji může vymežit na dobu určitou (po dobu delšího pobytu rodiče v léčebně) i na dobu neurčitou. Pěstounství tak může řešit vzniklé krize v rodině. V případě snížení počtu umístěvaných dětí do ústavů či zařízení ústavního typu, má pěstounská péče přednost před výchovou ústavní

Pěstounská péče se týká většinou starších dětí, které nejsou vhodné k adopci. Jde o děti, které nejsou zcela zdravé, děti odlišného etnika, sourozenecké skupiny a děti, o něž se rodiče sice zajímají, ale nemají možnost z nějakých důvodů o ně pečovat. (Zezulová, 2012, s. 101)

Při splnění zákonných předpokladů svěřením dítěte do osobní péče pěstouna (Ust. § 958 OZ), a to buď do společné pěstounské péče dvou osob, a to výhradně manželů, anebo do péče jednoho pěstouna, nehledě na to, zda jde o pěstouna, který je osamělou osobou nebo, zda žije v manželském či registrovaném partnerství. Je tedy možné, dokonce i v několika případech, již soudy v České republice rozhodly tak, že dítě bylo svěřeno do pěstounské péče jednoho z registrovaných partnerů. (Burketová, Krejčíková a Váňová, 2015, s. 30)

Kontakt s biologickou rodinou

Děti vyrůstající v pěstounských rodinách, na rozdíl od dětí adoptovaných, mají děti právo na kontakt se svými biologickými rodiči. (Zezulová, 2012, s. 118). Mnohdy si děti z "dřívějšího" života přinášejí do pěstounských rodin pocity opuštěnosti, zármutku a ztráty, strachu, hněvu, neurologické změny, studu, úzkosti i deprese (Purvis, Cross a Sunshine, 2013, s. 42) Proto současný trend kontaktu za každou cenu nelze považovat za rozumný, ale ani přístup opačný není rozumný, a to z hlediska potřeb dětí. Pro děti je důležité mít dostatek informací, možnost kontaktu, ale ne za cenu donucení, což se mnohdy děje. Zvláště u dětí, které byly v předchozí rodině týrané, sexuálně zneužívané, by kontakt s rodiči neměl být vynucován. (Zezulová, 2012, s. 118) Vždy jde o individuální záležitost, kterou je potřeba zvážit u každého dítěte a velice opatrně ji posuzovat. Je důležité, aby při zprostředkování kontaktu šlo vždy o nejčistší úmysl všech zúčastněných stran, ale především o potřeby a zájmy dítěte. (Archerová, 2001, s. 96)

Pěstounská péče homosexuálními páry

První gayové v České republice, kteří se stali pěstouny dvou handicapovaných chlapců z dětského domova jsou registrovaní partneři V. Patera a F. Baďura. Důvodem pro rozhodnutí zažádat o pěstounskou péči bylo, že chtěli vytvořit úplnou rodinu a mít možnost vychovávat děti a považovat je za své.

Na prospěšnost výchovy v pěstounské péči homosexuály není mezi odbornou obcí jednoznačný názor. K tomuto případu se vyjadřoval:

dětský psycholog Jaroslav Šturma ve smyslu, že dítě, pokud je to jen trochu možné, má mít kolem sebe rodiče, nebo náhradní rodiče, matku a otce, muže a ženu. Mnoho dětí žije v rodinách neúplných, takže je pochopitelné, že v dnešním složitém a proměnlivém světě opravdu padají v úvahu různé formy a kombinace péče. Gayové mají své místo tam, kde není možnost dětem nabídnout tu formu péče, která by byla naplněna, tedy náhradní rodičovství pouze muže a ženy.

Psycholog Jeroným Klimeš se domnívá, že homosexualitu doprovázejí různé úchytky mnohem víc než heterosexuály. Uvádí, že psychologové nejsou tak dobří a nemají pokaždé to štěstí, aby byly schopni tyto úchytky odchytnout, pokud se zjeví. Homosexuálové jsou

výrazně nehomogenní, značně uzavřená komunita. Stabilita homosexuálních vztahů je mnohonásobně menší a promiskuita je mnohonásobně větší.

Sexuolog Petr Weiss naopak tvrdí, že proběhlo mnoho výzkumů, které se týkaly výchovy dětí jednopohlavním rodičovským párem a tyto výzkumy jednoznačně ukázaly, že děti z těchto rodin nemají žádnou poruchu identity ani poruchu sexuální orientace. Nemají ani žádné neurotické příznaky a hlavně nemají horší pozici v kolektivu vrstevníků.

Dětský psycholog Ptáček se konkrétně vyjadřuje k pěstounům dvou handicapovaných chlapců v souvislosti s alternativou, že chlapce vytáhnou a poskytnou jim naprosto jinou perspektivu. Mohou je podržet v běžné škole, kam by se s největší pravděpodobností nedostaly, pokud by zůstali v dětském domově. Tím jim samozřejmě vytváří zcela jiné podmínky pro jejich budoucí sociální integraci a tím pádem to může změnit celý jejich život.

Dá se říct, že trend gay a lesbického rodičovství je stále na vzestupu, jak to dokládají různé, převážně zahraniční, odborné studie a výzkumy, ale i výpovědi a životní příběhy gay a lesbických rodičů. (Himl, Seidl a Schindler 2013, s. 555)

5 POSTOJE

Postoj patří mezi základní pojmy ve vědách o člověku. (Vávra 2006). Označuje sklon stabilním způsobem reagovat na osoby, předměty, situace a na sebe sama. (Kučera 2013, s. 124). W. J. Thomas a F. Znaiecký roku 1918 vnesli pojem postoje do sociologie a sociální psychologie. *"Jejich definice postoje se sice neujala, ale pojetí postoje bylo přijato. Postoj chápali jako individuální protějšek společenské hodnoty a hodnotu jako to, co je objektem společensky důležitým."* (Nakonečný, 2009, s. 239) O přesné vymezení pojmu se pokoušelo nemálo autorů.

G. W. Allport (in Nakonečný, 2009, s. 239) vymezuje pojem jako *"mentální a nervový stav pohotovosti, organizovaný zkušeností, vyvíjející direktivní nebo dynamický vliv na odpovědi individua vůči všem objektům a situacím, s nimiž je v relaci."*

Fishbein a Ajzen (in Hayesová, 1998, s. 95) definovali postoje jako *"naučené predispozice k celkově příznivé nebo nepříznivé reakci na daný objekt, osobu, či událost."*

D. Krech, R. S. Crutchfield a E. L. Balachey (in Nakonečný, 2009, s. 240) chápou postoje jako *"trvalé soustavy pozitivních nebo negativních hodnocení emocionálního citění a tendenci jednání pro nebo proti společenským objektům."*

Osgood, Suci a Tannenbaum (in Hayesová, 1998, s. 95) vymezili postoje jako *"predispozice k reakci, které se od jiných stavů připravenosti liší hodnotícím charakterem reakce, ke které predisponují."*

Ačkoli tyto definice postoje nejsou zcela stejné, jsou si svým významem velmi podobné. Postoje jsou poměrně stabilní, naučené reakce, které obsahují tři složky. A to kognitivní, emocionální a behaviorální. Složka kognitivní se týká názorů a myšlenek osoby o předmětu postoje. Emocionální složka se týká citění osoby k předmětu postoje a behaviorální složka se týká sklonů chování nebo jednání ve vztahu k předmětu postoje. (Hayesová, 1998, s. 96) Mít k něčemu vlastní postoj znamená zaujmout k nějakému objektu (věci, události, ideje, bytosti aj.) hodnotící stanovisko. (Nakonečný, 2009, s. 242)

5.1 Postoje, názory a hodnoty

Kosek (2011) uvádí, že postoje se od názorů liší především tím, že se vyjadřují emocionálním nábojem. Hayesová (1998) tvrdí, že se *"Jedná se o vnitřní nastavení"*

osobnosti, o subjektivní prožívání významu objektů, jimiž přisuzujeme kladnou nebo zápornou hodnotu." Postoje jsou hodnotící, indikují pocity ve vztahu k jisté události, kdežto názory jsou neutrální - výroky, které považujeme za pravdivé. Nejvlastnějším obsahem postojů je tedy především vztah k hodnotám. (Kosek, 2011, s. 56). Hodnoty jsou poměrně neměnné osobní předpoklady, které se nachází na samém základu postojů. Týkají se obecných principů, například toho, co je sociálně žádoucí či morální. (Hayesová, 1998, s. 96).

Postoje a hodnoty je třeba od sebe také rozlišovat. Zatímco pro hodnoty je příznačné, že varíují z hlediska své důležitosti, jelikož jsou hierarchicky řazeny v hodnotovém žebříčku, postoje varíují na škále (příznivě - nepříznivě). Samozřejmě platí, že postoje jsou s hodnotami účelně spjaty, můžeme říct, že úzce provázány, jelikož nám osobní hodnoty a principy slouží jako standardy, podle kterých posuzujeme jak vlastní chování, tak chování ostatních (Hayesová, 1998, s. 97).

Zkoumat postoje a hodnoty lidí je důležité z různých důvodů. Jedním z nich je prognostický důvod, kdy na základě zjištěných hodnotových preferencí můžeme poukazovat na budoucí chování. Dle amerického psychologa Gordona Allporta můžeme budoucnost nejlépe odhadovat tak, že budeme věnovat pozornost hodnotám, které lidé zastávají a proměňám, které poté nastávají. (Rabušic a Hamanová, 2009, s. 306).

Smith, Bruner a White (in Hayesová, 1998, s. 97) rozlišují názory na takové, které lidé mají a kterými své chování vyjadřují. *"Domnívají se, že při vyjadřování postojů hrají roli sociální strategie a sociální omezení, takže přestože mají mezi vyjádření postojů a skutečnými postoji existuje souvislost, nemusejí být totožné. Postoje jsou však podle nich hlavními nástroji kontaktu s realitou."*

5.2 Předsudky

jsou jistým druhem postojů, kdy slovo "předsudek" naznačuje, že jde o něco předem vytvořeného a převzatého. (Nakonečný, 2009, s. 278) Gordon W. Alporta (in Kosek, 2011, s. 25) v padesátých letech minulého století definuje předsudek jako *"odmítavý až nepřátelský postoj vůči člověku, který patří do určité skupiny jen proto, že do této skupiny patří a má za to, že má nežádoucí vlastnosti připisované této skupině."* Za podstatné znaky předsudků můžeme předpokládat, že jde o postoje emočně silně akcentované a jako takové

bývají velmi odolné vůči změnám. (Nakonečný, 2009, s. 276) Změna v pojetí předsudků dle Mayerse (in Nakonečný, 2009, s. 278) nastává v šedesátých letech minulého století, kdy předsudky nejsou již spojovány s projekcí nepřátelství, ale začínají být chápány jako produkt normálního myšlení.

5.3 Postoje k homosexualitě

V různých historických obdobích i různých kulturách se postoje k homosexualitě velmi často liší. Ve starém zákoně byl pohlavní styk mezi dvěma muži trestán ukamenováním a v křesťanství tento negativní postoj k homoerotickým aktivitám často přetrvává dodnes. (Weiss, 2003).

Weiss (2010) uvádí, že postoje k homosexualitě jsou ovlivněny především pohlavím respondenta (muži jsou méně tolerantní, než ženy), věkem, religiozitou, místem bydliště, osobní znalostí gaye nebo lesby

Z výzkumu Raye a Gregoryho (in Hurychová, 2010, s. 46) je patrné, že i samotné děti vyrůstající ve stejnopohlavních rodinách mají potřebu změny v postoji společnosti k homosexualitě. V případě, že dojde k většímu zviditelnění gayů a lesbických žen, mohlo by to přinést zásadní změny i pro jejich potomky. Především když se jejich učitelé budou moci s klidem a v bezpečí vyjádřit k sexualitě jejich rodičů a dodat jim tím určitou dávku podpory.

Postoj české veřejnosti, v posledních dvou desetiletích, prošel značným vývojem, nicméně, je stále do jisté míry ambivalentní.

5.4 Postoje k vývoji dětí vyrůstajících v gay a lesbických rodinách

Oblasti homoparentálního rodičovství vyvolávají debaty týkající se adekvátního vývoje dětí, které vyrůstají v gay a lesbických rodinách. Hlavními postoji vyvolávající diskuze jsou dle Gonzálesové (in Sedláčková, 2009) v tom, že děti, které nedisponují mateřskou i otcovskou figurou, se nebudou vyvíjet zdravě a harmonicky, nýbrž budou vykazovat mnoho psychických problémů. Skutečnost, že dítě žije s gayi nebo lesbami může ovlivnit jeho sexuální identitu natolik, že se samo může stát homosexuálem. Do třetice uvádí, že tyto děti trpí odmítáním okolí, která je následkem homofobie prostupující naší společností.

Rektor (2012) uvádí, že dítě se od rodičů homosexualitě nenaučí. Sexualita je velmi hluboká a homosexuální inspirace může vést nanejvýš k experimentům, avšak přirozenosti člověk neuteče. Zvěřina (2003) se odvolává na americkou studii, která zjistila, že mezi dětmi, které vyrůstaly v stejnopohlavní rodině, je méně osob s homosexuální orientací, než v obecné populaci (Masarykovy listy 2013).

Stacey, Biblarz (in Sedláčková, 2011) uvádí, že potomci homosexuálních rodičů nejsou tak striktní v genderovém chování a častěji uvažují o vlastní sexuální orientaci. Jsou také tolerantnější ke všem lidským odlišnostem.

V opozici vůči vůči výchově dětí v homoparentálních rodinách stojí Van den Aadweg (1985) svým tvrzením, že pokud je dítě vychováváno odlišným pohlavím, než je samo, chybí mu vzor pro svou pohlavní úlohu. Pokud jsou rodiče stejného pohlaví jako dítě, vzor pohlavní role je nedostačující. Děti vychovávané v homosexuálních rodinách jsou ovlivněny genderovou rozdílností partnerů a toto může vést k homosexuálnímu vývoji.

5.5 Výzkumy v oblasti výchovy dětí v homoparentálních rodinách

V zahraničí je problematika stejnopohlavního rodičovství, a to převážně rodin lesbických párů, výzkumně sledována od druhé poloviny 70 let minulého století. (Baštecká, 2009, s. 208)

Psychologické výzkumy, které se touto oblastí zabývají, se zaměřují na tři oblasti vývoje, a to psychický, genderový a sociální. Převážně jde o srovnávání dětí z lesbických rodin a dětmi z rodin heterosexuálních. (Sedláčková, 2011)

Steckel (in Sedláčková, 2011) upozorňuje, že děti z heterosexuálních rodin, podle některých výzkumů, bývají dominantnější, více negativistické, agresivnější v sebeprosazování

a angažovanější do silových her. Oproti tomu děti z lesbických rodin jsou citlivější, projevují více bezradnosti, ochraňují mladší děti.

Odpůrcem výchovy dětí v homosexuálních rodinách je sociolog Mark Regnerus. Jeho výzkum (2012) ukázal, že u dětí vyrůstajících v těchto rodinách je větší výskyt sociálních patologií - drogové závislosti, alkoholismu, psychických problémů, suicidní sklony a sociálně ekonomická bezmoc. (Gurenzaj) Ohledně této studie se strhlo mnoho kritických reakcí různých organizací, které se ke zjištění Marka Regneruse nepřiklánějí.

Vědecké studie shromážděné v angloamerických zemích a ve Španělsku nepotvrzují názor, že homosexualita rodičů má negativní vliv na vývoj dítěte. A priori nemůžeme očekávat, že heterosexuality jako taková zaručí rodičům schopnost vytvořit dítěti vhodné rodinné prostředí. Pro zdravý rozvoj dítěte jsou důležitější vztahy a dynamika, která v rodině probíhá (Sedláčková, 2011)

Děti g/l rodičů jsou vystaveny krizovým situacím především mezi svými vrstevníky. Především dobře připravené děti mají v těchto situacích velkou šanci obstát. Podle Lindsay (in Hurychová, 2010, s. 44) děti sdílejí stigmata spojené se sexuální orientací svých rodičů. Vědci z Národního studia lesbických rodin zjistili, že už v 5 letech zhruba 18% dětí z celkového vzorku 78 lesbických rodin zažilo nějakou variantu diskriminace či homofobie ze strany učitelů a v 10 letech stoupl jejich počet na 43% (Gartrell a kol., 2005). Je s podivem, že podle výsledků studie Vanfrassenové (2002) se určitý homofobní postoj učitelů projevil v hodnocení dětí, kdy učitelé byli vůči dětem z lesbických rodin více kritičtí, protože nevyrostaly v tradičních rodinách, a proto podle nich tyto děti vykazovaly větší problémy např. s pozorností. I jiná studie uvádí podobné výsledky, kdy především starší děti (8 - 10 let) mohou být více, nežli děti mladší, zasaženy negativními reakcemi svého školního okolí. Utajení svého původu je pro některé z nich jediným nejlepším řešením, a proto také nejčastějším. Udržení takového tajemství je velmi obtížné a leckdy frustrující, což pramení především ze vzrůstajících obav z možného prozrazení (Ray a Gregory in Dempsey, 2013, s. 17). Dítě v této situaci často volí izolaci, protože je k uchování jeho tajemství jediným jistým řešením. Tato volba má však negativní dopad na budování budoucího přátelství (Koepke, Hare a Moran, 1992). Mnohem spokojeněji by se děti cítily mezi svými vrstevníky stejného původu, kde by byly tohoto břemene zbaveny.

Bos a van Balen (in Hurychová, 2010) se ve svém výzkumu zaměřili na případný rozdíl mezi stigmatizací dívek a s chlapců. U dívek byla vysledována ze strany vrstevníků větší míra slovní šikany. U chlapců se častější projevovali příznaky ostrakizace od svých spolužáků. Dále bylo zjištěno, že chlapci na rozdíl od dívek vykazovali větší problém s chováním a hyperaktivitou. Na druhou stranu žádné rozdíly nebyly vyzorovány v oblasti emocionálních problémů. Jistá odlišnost se však ukázala v aspektech ovlivňujících sebehodnocení dětí. Zatímco sebevědomí chlapců značně ovlivňovala akceptace vrstevníků, pro dívky byl klíčovým ukazatelem vztah s matkou. (Vanfraussen in Hurychová, 2010) uvádí, že jedno z nejčastějších negativních chování od spolužáků

pramení z tradiční společenské homofobie. Jde o slovní nadávky, které jsou namířené přímo proti dětem z příslušné g/l komunity. Velkou úlohu zde hraje i možná podpora ze strany učitelů, která v případě jejího nedostatku, může postavení jedince v kolektivu značně ohrozit. Nejčastější formou škádlení a dobírání ze strany vrstevníků bylo posmívání, odmítání a urážení zejména kvůli způsobu oblékání a celkového vzhledu. Reakce g/l dětí jsou různé. Od projevu nepřátelství až k pocitu strachu z eventuálního zařazení svého okolí do stigmatizované skupiny. Z tohoto důvodu, jak již bylo zmíněno, často o sexuální orientaci svých rodičů raději mlčí. Tato obrana se však s vzrůstajícím věkem mění. Děti ve věku 11 - 12 let postupně nabývají potřeby tajemství sdělit svým blízkým kamarádům (Dempsey, 2013, s. 19). Dítě vyrůstající v homoparentální rodině může konfrontaci s opakovanými stereotypními informacemi svou rodinu vnímat jako podivnou a méněcennou, což může vést ke vzniku adaptačních potíží (Janošová, 2008).

5.6 Výzkumná šetření k postojům týkající se adopce dětí homosexuály.

K této problematice je od roku 2005, téměř každoročně, prováděn výzkum veřejného mínění v ČR. V této práci zmíníme pouze aktuální šetření z roku 2014 a 2015 na území České republiky. V červnu 2014 provedla Naděžda Čadová, pod záštitou Sociologického ústavu Akademie věd, výzkum ohledně postoje české veřejnosti k právům homosexuálů. Otázky se zaměřily na postoje k adopci dítěte registrovaného partnera a na postoje k adopci dítěte z ústavu homosexuály. K první variantě mělo souhlasný postoj 58 % dotázaných a na druhou otázku odpovědělo souhlasně jen 45 %. V únoru roku 2015 bylo provedeno Andreou Vocílkovou šetření v rámci diplomové práce na téma "Postoj veřejnosti k rodičovství homosexuálních jedinců a párů" a bylo zveřejněno na internetových stránkách společnosti STEM/MARK. Výzkum ukázal, že 55 % Čechů souhlasí s adopcí biologického dítěte registrovaného partnera a s adopcí dítěte homosexuálními registrovanými páry z ústavní péče by souhlasilo 47 % české veřejnosti. Oproti výzkumu z roku 2014 byla přidána otázka týkající se adopce dítěte z ústavu homosexuálním jedincem, V tomto případě vyjádřilo souhlas pouze 34 % dotázaných.

Uvádíme souhrn zjištění postojů za jednotlivá období.

Homosexuální ženy a muži by měli mít právo ... (časové srovnání v %) (CVVM 2015)										
<u>adoptovat děti</u>										
2005 +/-	2007 +/-	2008 +/-	2009 +/-	2010 +/-	2011 +/-	2012 +/-	2013 +/-	2014 +/-	2015 +/-	2015 +/-
19/70	22/67	23/65	27/63	29/60	33/59	37/55	34/57	-	-	-
<u>adoptovat děti partnera/partnerky</u>										
-	-	-	-	-	-	-	-	58/32	59/33	-
<u>adoptovat děti z institucionální péče</u>										
-	-	-	-	-	-	-	-	45/48	44/49	-

II. PRAKTICKÁ ČÁST

6 METODOLOGIE VÝZKUMU

Druhá část diplomové práce je zaměřena postojů dospělé populace k adopci dětí homosexuálními páry. Základním souborem dospělé populace byli zvoleni zaměstnanci veřejné správy v Brně. Výběrovým souborem se stali zaměstnanci veřejné správy úřadu městské části v Brně-Králově Poli.

Od původního záměru výzkumu dospělé populace v ČR jsme se odklonili, jelikož výzkum na toto téma z pohledu široké veřejnosti je prováděn CVVM od roku 2005 každoročně. Poslední výzkum na toto téma byl uskutečněn v únoru 2015, který je zmíněn v teoretické části diplomové práce.

6.1 Téma výzkumu

Téma adopce homosexuálními páry je v současné době aktuální a často diskutované, jelikož současný právní systém tuto možnost vylučuje. V zásadě jde o to, aby lidem s jinou sexuální orientací nebyla ubírána práva na adopci, a zároveň se jedná o závažné rozhodnutí ve smyslu ochrany práv dítěte. Pokud se zákonodárci rozhodnou povolit adopci těmto párům, můžeme se ptát, jaký to bude mít vliv na osvojené děti. V tomto výzkumném šetření nás zajímal názor a postoj zaměstnanců veřejné správy k této problematice.

6.2 Výzkumné cíle

V empirické části chceme zmapovat postoj dospělé populace k adopci dětí homosexuálními páry. Naším hlavním cílem bylo zjistit, **jaké postoje zaujímají zaměstnanci veřejné správy (VS) k adopci dětí homosexuálními páry.**

Následně jsme formulovali tyto dílčí cíle výzkumu:

1. Zjistit postoje zaměstnanců VS k možnostem adopce dětí homosexuálními páry.
2. Zmapovat stanoviska zaměstnanců VS k vývoji dítěte vychovávaného homosexuálními páry.
3. Zjistit názor zaměstnanců VS na možnost umělého oplodnění homosexuálně orientovaných žen.

6.3 Výzkumné otázky a hypotézy

Hlavní výzkumná otázka: **Jaké jsou postoje zaměstnanců veřejné správy (VS) k adopci dětí homosexuálními páry?**

K dílčím cílům byly vytvořeny odpovídající podotázky a stanoveny hypotézy:

1. Jaké jsou postoje zaměstnanců VS k adopci dětí homosexuálními páry?

1.1. Existují rozdíly v postojích zaměstnanců VS ke schválení adopci dětí z ústavů homosexuálními páry v závislosti na pracovním zařazení.

Ho: Předpokládáme, že neexistují rozdíly v postojích zaměstnanců VS ke schválení adopce dětí z ústavů homosexuálními páry v závislosti na pracovním zařazení.

Ha: Předpokládáme, že existují rozdíly v postojích zaměstnanců VS ke schválení adopce dětí z ústavů homosexuálními páry v závislosti na pracovním zařazení.

1.2. Existují rozdíly v postojích zaměstnanců VS ke schválení adopce dětí svého homosexuálně orientovaného partnera s kterým žije a vychovává děti v závislosti na věkových kategoriích.

Ho: Předpokládáme, že neexistují rozdíly v postojích zaměstnanců VS ke schválení adopce dětí svého homosexuálně orientovaného partnera s kterým žije a podílí se na výchově v závislosti na věkových kategoriích.

Ha: Předpokládáme, že existují rozdíly v postojích zaměstnanců VS ke schválení adopce dětí svého homosexuálně orientovaného partnera s kterým žije a podílí se na výchově v závislosti na věkových kategoriích.

1.3 Existují rozdíly v postojích zaměstnanců VS ke schválení zákona o adopci dětí homosexuálními páry v závislosti na pracovním zařazení.

Ho: Předpokládáme, že neexistují rozdíly v postojích zaměstnanců VS ke schválení zákona o adopci dětí homosexuálními páry v závislosti na pracovním zařazení.

Ha: Předpokládáme, že existují rozdíly v postojích zaměstnanců VS ke schválení zákona o adopci dětí homosexuálními páry v závislosti na pracovním zařazení.

2. Jaké jsou postoje a názory zaměstnanců VS na vývoji dítěte vyrůstajícího v homosexuální rodině?

2.1 Existují rozdíly v postojích zaměstnanců VS na šikanu dětí vyrůstajících v homosexuální rodině v závislosti na vzdělání.

Ho: Předpokládáme, že neexistují rozdíly v postojích zaměstnanců VS na šikanu dětí vyrůstající v homosexuální rodině v závislosti na vzdělání.

Ha: Předpokládáme, že existují rozdíly v postojích zaměstnanců VS na šikanu dětí vyrůstajících v homosexuální rodině v závislosti na vzdělání jsou rozdílné.

2.2 Jsou názory zaměstnanců VS na důležitost mužského nebo ženského vzoru pro správný vývoj dítě v homosexuální rodině v závislosti na rodičovství stejné nebo se liší?

Ho: Předpokládáme, že názory zaměstnanců VS na důležitost mužského nebo ženského vzoru pro správný vývoj dítěte v homosexuální rodině v závislosti na rodičovství je stejný.

Ha: Předpokládáme, že názory zaměstnanců VS na důležitost mužského nebo ženského vzoru pro správný vývoj dítě v homosexuální rodině v závislosti na rodičovství je rozdílný.

3. Jaký je názor zaměstnanců VS k možnosti umělého oplodnění homosexuálně orientovaných žen v závislosti na vzdělání?

3.1. Jsou názory na možnosti umělého oplodnění homosexuálně orientovaných žen v závislosti na vzdělání zaměstnanců VS stejné nebo se liší?

Ho: Předpokládáme, že názory na možnost umělého oplodnění homosexuálně orientovaných žen v závislosti na vzdělání zaměstnanců VS jsou stejné.

Ha: Předpokládáme, že názory na možnost umělého oplodnění homosexuálně orientovaných žen v závislosti na vzdělání zaměstnanců VS jsou rozdílné.

6.4 Druh výzkumu

Vzhledem k charakteru výzkumného problému byl vybrán kvantitativní druh výzkumu.

6.5 Metoda výzkumu

Za výzkumnou metodu byla zvolena forma dotazníkového šetření v souvislosti s písemným kladením otázek i získání písemných odpovědí. Dotazník, jako jedna z nejfrekventovanějších metod pro získávání dat, byl využit ke zjišťování názorů a postojů oslovených respondentů.

Otázky obsažené v dotazníku byly částečně převzaty z šetření Českého národního panelu na téma práv homosexuálů, které zkoumala společnost STEM/MARK v únoru 2015. Při vyplňování dotazníku byla zachována anonymita respondentů. Pro dotazování jsme zvolili otázky škálové - Likertova škála.

6.6 Výzkumný soubor

Výzkumný vzorek tohoto šetření představují zaměstnanci úřadu městské části v Brně-Králově Poli. Výběr byl zvolen na základě dostupnosti, kdy si výzkumník vybírá vzorek záměrně a v aktuální situaci volí respondenty, kteří jsou k dispozici. (Vojtíšek, 2012) Výzkumný soubor tvoří celkem 114 respondentů.

6.7 Realizace výzkumu

Výzkum byl uskutečněn v týdnu od 29. 2. 2016 do 5. 3. 2016. Celkově bylo rozdáno 119 dotazníků, vyplněno bylo 115, jeden dotazník byl pro neúplnost vyplnění vyřazen. Respondenti byli rozděleni do dvou skupin dle pracovního zařazení ve veřejné správě, a to na úředníky a ostatní zaměstnance. Do kategorie úředníků se zařadili odborní referenti odborů a vedoucí pracovníci, do kategorie ostatních zaměstnanců se zařadili pracovníci bez statusu úředníka, pracovníci pečovatelské služby a pomocný personál úřadu.

7 VYHODNOCENÍ A INTERPRETACE VÝSLEDKŮ

Získaná data z dotazníkového šetření byla zpracována pomocí tabulkového programu Microsoft Excel. Na základě získaných dat byly v tomto programu vytvořeny grafy. Tyto grafy byly ze zjištěných dat doplněny o tabulky s výpočty absolutní četnosti (AČ) a relativní četnosti (RČ). Jednotlivé otázky jsou okomentovány výsledným šetřením. Pro ověření hypotéz jsme použili statistického výpočtu Chí-kvadrát.

7.1 Výsledky dotazníkového šetření

Demografické údaje

1. Pracovní zařazení

První položka nám ukazuje rozdělení výzkumného souboru zaměstnanců veřejné správy z hlediska pracovního zařazení. Z výsledku výzkumu vyplývá, že z celkového počtu 114 zaměstnanců veřejné správy je ve výzkumném vzorku zastoupeno 58 (51 %) úředníků a 56 (49 %) ostatních zaměstnanců.

Tab. 1. Pracovní zařazení

Pracovní zařazení	Absolutní četnost	Relativní četnost v %
Úředníci	58	51 %
Ostatní zaměstnanci	56	49 %

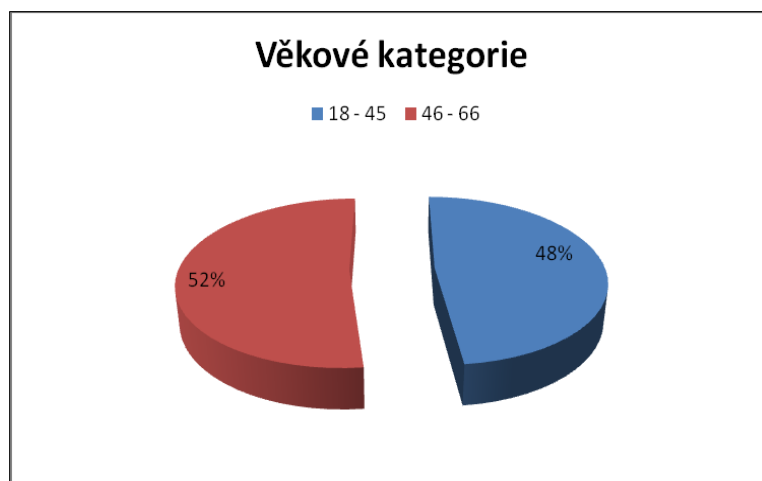
Graf 1. Pracovní zařazení

2. Věk respondentů

Druhá položka nám představuje věkové kategorie respondentů. Zaměstnanci veřejné správy byly rozděleny do dvou věkových kategorií a to 18 - 45 let (mladší věková kategorie) a 45 - 66 let (starší věková kategorie) Hranice 66 let byla stanovena na základě zjištění, že nejstaršímu zaměstnanci je 66 let. Z vyhodnocení dotazníků vyplynulo, že mladších respondentů je 55 (48 %) a starších respondentů 59 (52 %).

Tab. 2. Věk respondentů

Pracovní zařazení	Absolutní četnost	Relativní četnost v %
18 - 45 let	55	48 %
46 - 66 let	59	52 %

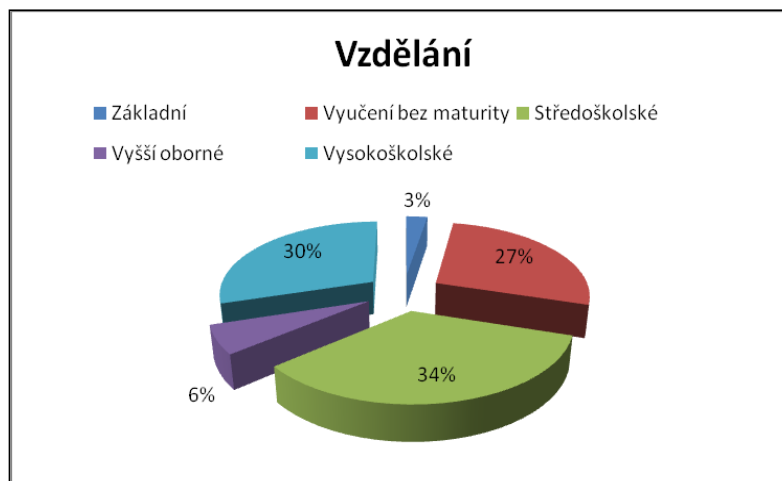
Graf 2. Věk respondentů

3. Vzdělání respondentů

Třetí položkou jsme zjišťovali vzdělání respondentů. Z grafu vyplývá, že nejvíce zaměstnanců VS má vzdělání středoškolské a to v počtu 39 (34 %), na druhé pozici je vzdělání vysokoškolské v počtu 34 (30 %), třetí v pořadí je skupina vyučených respondentů 31 (27 %), čtvrtou skupinou v pořadí jsou respondenti s vyšším odborným vzděláním 7 (6 %). Pouze 3 zaměstnanci mají základním vzděláním (3%).

Tab. 3. Vzdělání respondentů

Vzdělání	Absolutní četnost	Relativní četnost v %
Základní	3	3 %
Vyučení bez maturity	31	27 %
Středoškolské	39	34 %
Vyšší odborné	7	6 %
Vysokoškolské	34	30 %

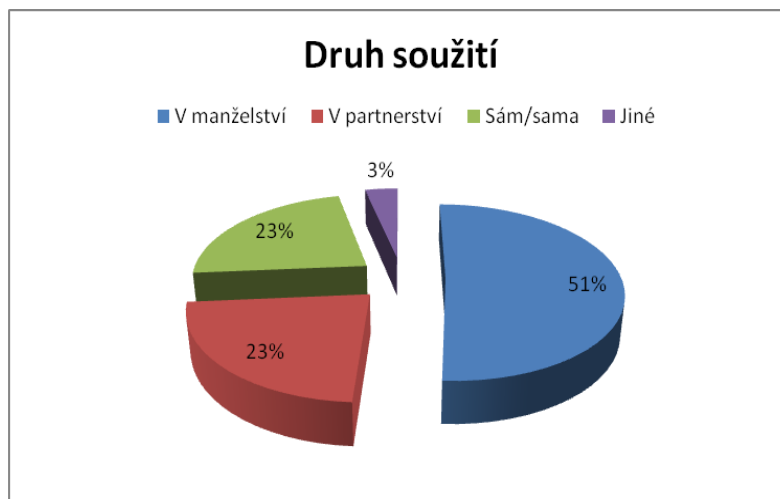
Graf 3. Vzdělání respondentů

4. Druh soužití

Čtvrtá položka byla zaměřena na zjištění, v jakém vztahu respondenti žijí. Z výsledků můžeme vidět, že největší počet respondentů žije v manželství a to 58 (51 %). 26 (23 %) respondentů uvedlo, že žije v partnerství a rovněž 26 (23 %) uvedlo, že bydlí sám/sama. Jen 4 (3 %) uvedli, že žijí v jiné domácnosti, než nabízeli možnosti.

Tab. 4. Druh soužití

Druh soužití	Absolutní četnost	Relativní četnost v %
V manželství	58	51 %
V partnerství	26	23 %
Sám/sama	26	23 %
Jiné	4	3%

Graf 4. Druh soužití

5. Rodičovství

Pátá položka se týkala dotazu, zda mají respondenti děti. 89 (78 %) respondentů uvedlo, že děti má a jen 25 (22 %) respondentů uvedlo opak.

Tab. 5. Rodičovství

Máte dítě/děti	Absolutní četnost	Relativní četnost v %
Ano	89	78 %
Ne	25	22 %

Graf 5. Rodičovství

2. Zmapování postojů na rodičovská práva homosexuálních jedinců

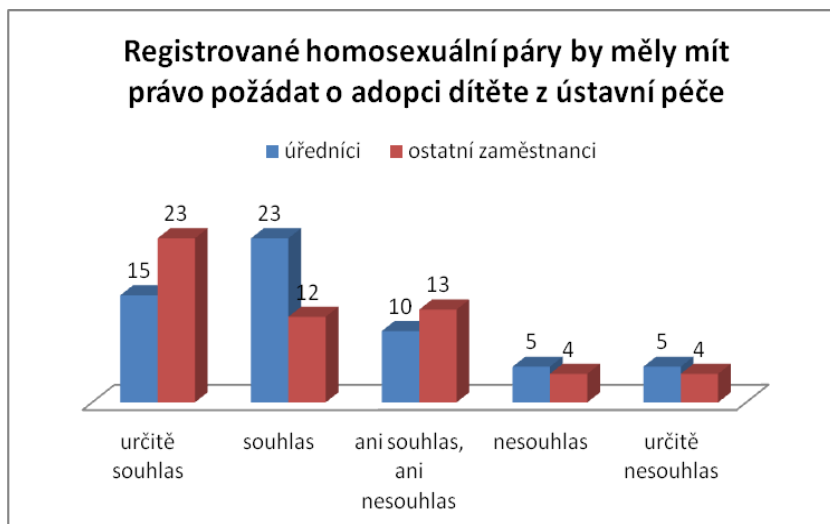
Dotazy byly zaměřeny na zjištění postojů k možnostem adopce dětí homosexuálními páry. Respondenti se měly vyjádřit na škále 1 až 5 s možnostmi: **určitě souhlasím - souhlasím - ani souhlas, ani nesouhlas - nesouhlasím - určitě nesouhlasím.**

6. Vyjádřete názor, zda se domníváte, že by měli registrované homosexuální páry mít právo požádat o adopci dítěte z ústavní péče

Cílem šesté položky bylo zjištění postojů k názoru zaměstnanců veřejné správy ohledně práv registrovaných homosexuálních párů na adopci dítěte z ústavní péče. S adopcí dětí homosexuálními páry z ústavní péče by souhlasil téměř totožný počet dotazovaných úředníků 38 (64%) a ostatních zaměstnanců 35 (63%). K nesouhlasu s adopcí dítěte z ústavní péče homosexuálními páry se vyjádřilo 10 (18 %) úředníků a o 4 % méně, tedy 8 ostatních zaměstnanců. Variantu odpovědi "ani souhlas, ani nesouhlas" zvolilo 10 (17 %) úředníků a téměř třetina 13 (23%) ostatních zaměstnanců veřejné správy.

Tab. 6. Zmapování postojů zaměstnanců veřejné správy k adopci dětí z ústavní péče registrovanými homosexuálními páry

	Úředníci		Ostatní zaměstnanci	
	AČ	RČ (%)	AČ	RČ (%)
určitě souhlas	15	25 %	23	41 %
souhlas	23	39 %	12	22 %
ani souhlas, ani nesouhlas	10	17 %	13	23 %
nesouhlas	5	9 %	4	7 %
určitě nesouhlas	5	9 %	4	7 %

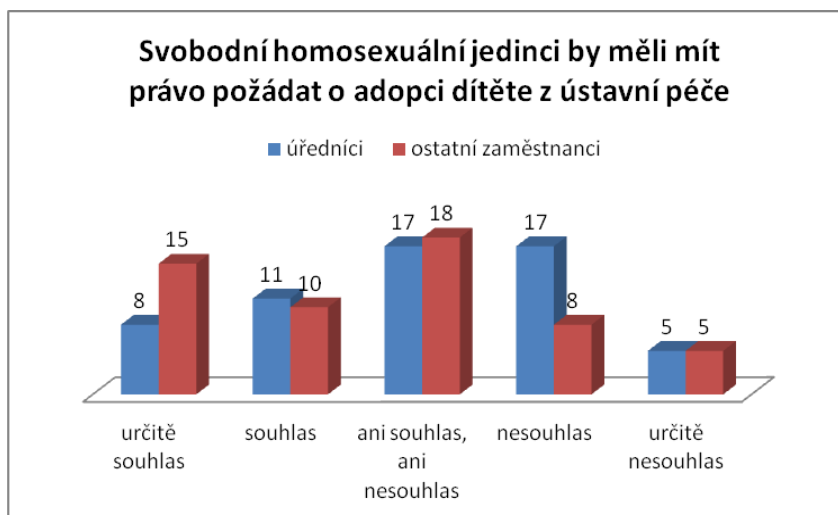
Graf 6. Zmapování postojů k adopci dětí z ústavu registrovanými homosexuálními páry

7. Vyjádřete názor, zda se domníváte, že svobodní homosexuální jedinci by měli mít právo požádat o adopci dítěte z ústavní péče

Cílem této položky bylo zjištění postojů k názoru, zda by svobodní homosexuální jedinci měli mít právo požádat o adopci dítěte z ústavní péče. Z tabulky je zřejmé, že 25 (45 %) ostatních zaměstnanců s tímto názorem souhlasí, kdežto úředníků s touto možností souhlasilo jen 19 (33 %). Nesouhlas projevilo 22 (38 %) úředníků a 13 (23 %) ostatních zaměstnanců. K variantě odpovědi "ani souhlas, ani nesouhlas" se vyslovilo 17 (29 %) úředníků a 18 (32 %) ostatních zaměstnanců.

Tab. 7. Zmapování postojů k adopci dětí z ústavní péče svobodnými homosexuálními jedinci

	Úředníci		Ostatní zaměstnanci	
	AČ	RČ (%)	AČ	RČ (%)
určitě souhlas	8	14 %	15	27 %
souhlas	11	19 %	10	18 %
ani souhlas, ani nesouhlas	17	29 %	18	32 %
nesouhlas	17	29 %	8	14 %
určitě nesouhlas	5	9 %	5	9 %

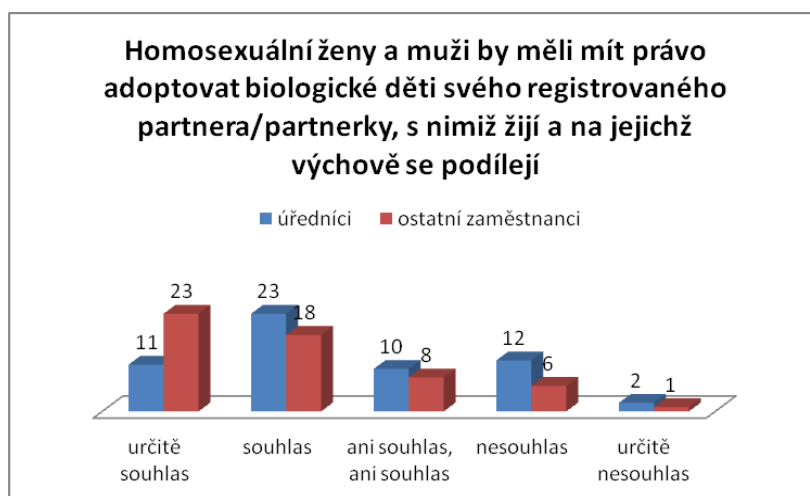
Graf 7. Zmapování postojů k adopci dětí z ústavní péče svobodnými homosexuálními jedinci

8. Vyjádřete názor, zda se domníváte, že homosexuální ženy a muži by měli mít právo adoptovat biologické děti svého registrovaného partnera/partnerky, s nimiž žijí a na jejichž výchově se podílejí

V této položce 44 (76 %) úředníků a 44 (78 %) a ostatní zaměstnanců souhlasilo s možností adopce dětí biologického partnera, s kterým žijí v registrovaném partnerství a podílí se na výchově těchto dětí. Nesouhlas projeví pouze 4 (6 %) úředníci a 5 (9 %) ostatních zaměstnanců. K odpovědi "ani souhlas, ani nesouhlas" se přiklonilo 10 (18 %) úředníků a 7 (13 %) ostatních zaměstnanců.

Tab. 8. Zmapování postojů k adopci biologických dětí homosexuálních žen a mužů, žijících v registrovaném partnerství

	Úředníci		Ostatní zaměstnanci	
	AČ	RČ (%)	AČ	RČ (%)
určitě souhlas	16	28 %	23	40 %
souhlas	28	48 %	21	38 %
ani souhlas, ani nesouhlas	10	18 %	7	13 %
nesouhlas	2	3 %	2	4 %
určitě nesouhlas	2	3 %	3	5 %

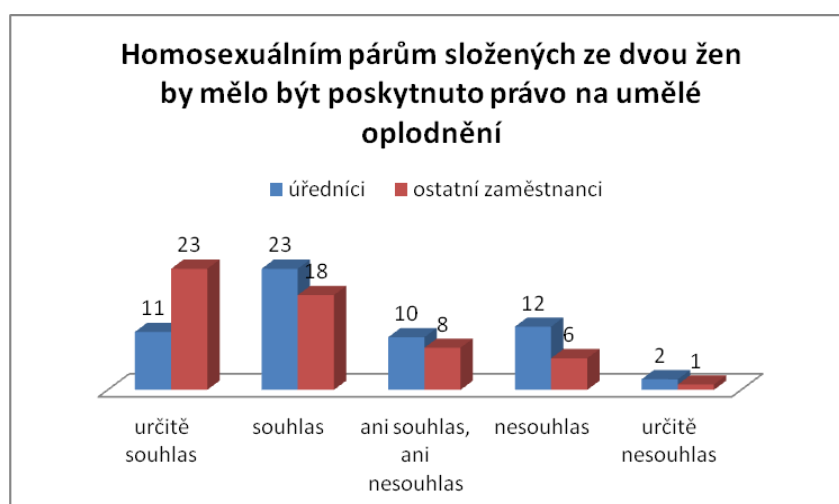
Graf 8. Zmapování postojů k adopci biologických dětí homosexuálních žen a mužů, žijících v registrovaném partnerství.

9. Vyjádřete názor k tvrzení, že homosexuálním párům složených ze dvou žen by mělo být poskytnuto právo na umělé oplodnění

K možnosti umělého oplodnění homosexuálně orientovaných žen se souhlasně vyjádřila více jako polovina, (59 %) oslovených úředníků a téměř tři čtvrtiny oslovených ostatních zaměstnanců (73 %). Nesouhlas s možností umělého oplodnění homosexuálně orientovaných žen projevila téměř čtvrtina úředníků (24 %) a jen 13 % ostatních zaměstnanců. Odpověď "ani souhlas, ani nesouhlas" volilo 17 % úředníků a 14 % ostatních zaměstnanců.

Tab. 9. Zmapování postojů k možnosti umělého oplodnění homosexuálním párům, složených ze dvou žen

	Úředníci		Ostatní zaměstnanci	
	AČ	RČ (%)	AČ	RČ (%)
určitě souhlas	11	19 %	23	41 %
souhlas	23	40 %	18	32 %
ani souhlas, ani nesouhlas	10	17 %	8	14 %
nesouhlas	12	21 %	6	11 %
určitě nesouhlas	2	3 %	1	2 %

Graf 9. Zmapování postojů k možnosti umělého oplodnění homosexuálním pářím, složených ze dvou žen

3. Zmapování postojů na výchovu a blaho dětí vyrůstajících v homosexuálních rodinách

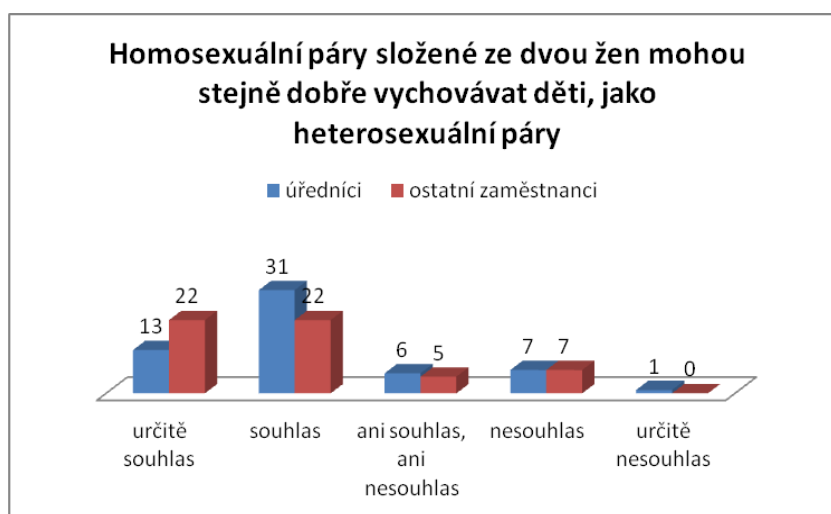
Otázky byly strukturovány v souvislosti zjištění postojů na výchovu a blaho dětí, které vyrůstají v homosexuálních rodinách. Respondenti se měly vyjádřit na škále 1 až 5 s možnostmi: **určitě souhlasím - souhlasím - ani souhlas, ani nesouhlas - nesouhlasím - určitě nesouhlasím.**

10. Vyjádřete se k tvrzení, že homosexuální páry složené ze dvou žen mohou stejně dobře vychovávat děti, jako heterosexuální páry.

K tomuto tvrzení mají souhlasný postoj obě kategorie oslovených zaměstnanců veřejné správy téměř shodný. 44 (76 %) úředníků souhlasí s názorem, že děti vychovávané homosexuálními ženami se mají stejně dobře jako děti vychovávané heterosexuálními rodiči. Ostatních zaměstnanců s tímto tvrzením souhlasí také 44 (78 %). Nesouhlas k tomuto tvrzení bylo opět procentuálně shodně zastoupeno a to v případě úředníků nesouhlasně odpovídalo 8 (14 %) a ostatních zaměstnanců 7 (13 %). Názor "ani souhlas, ani nesouhlas" vyjádřilo 6 (10 %) úředníků a 7 (9 %) ostatních zaměstnanců.

Tab. 10. Zmapování postojů na kvalitu výchovu dětí homosexuálními ženami

	Úředníci		Ostatní zaměstnanci	
	AČ	RČ (%)	AČ	RČ (%)
určitě souhlas	13	22 %	22	39 %
souhlas	31	54 %	22	39 %
ani souhlas, ani nesouhlas	6	10 %	5	9 %
nesouhlas	7	12 %	7	13 %
určitě nesouhlas	1	2 %	0	0 %

Graf 10. Zmapování postojů na kvalitu výchovu dětí homosexuálními ženami

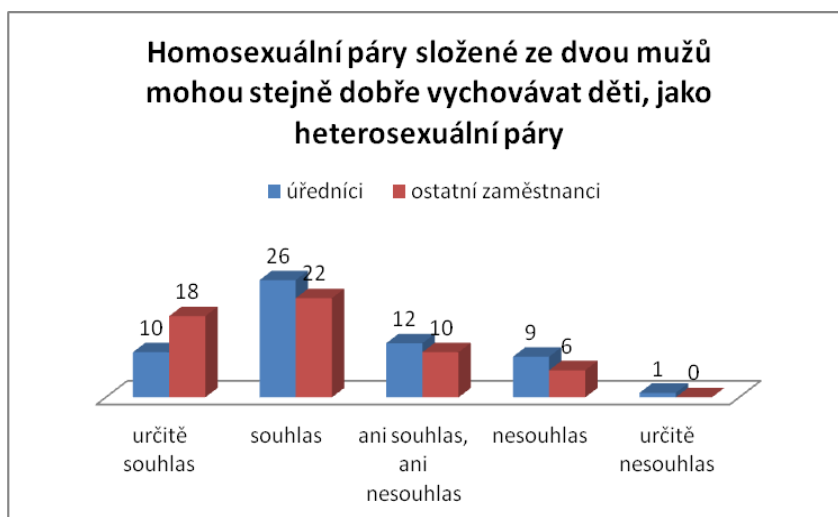
11. Vyjádřete se k tvrzení, že homosexuální páry složené ze dvou mužů mohou stejně dobře vychovávat děti, jako heterosexuální páry.

Z výsledku výzkumu můžeme konstatovat, že 36 (62 %) úředníků si myslí, že homosexuální muži mohou stejně dobře vychovávat děti, jako heterosexuální páry a ostatních zaměstnanců s tímto tvrzením souhlasí 40 (71 %). Pouze 10 (17 %) úředníků a 6 (11 %) ostatních zaměstnanců se kloní k názoru, že homosexuální muži nemohou stejně

dobře vychovávat děti, jak heterosexuální páry. Nerozhodnost k tomuto tvrzení (ani souhlas, ani nesouhlas) vyjádřilo 12 (21 %) úředníků a 10 (18 %) ostatních zaměstnanců.

Tab. 11. Zmapování postojů na dobrou výchovu dětí homosexuálními muži

	Úředníci		Ostatní zaměstnanci	
	AČ	RČ (%)	AČ	RČ (%)
určitě souhlas	10	17 %	18	32 %
souhlas	26	45 %	22	39 %
ani souhlas, ani nesouhlas	12	21 %	10	18 %
nesouhlas	9	15 %	6	11 %
určitě nesouhlas	1	2 %	0	0 %

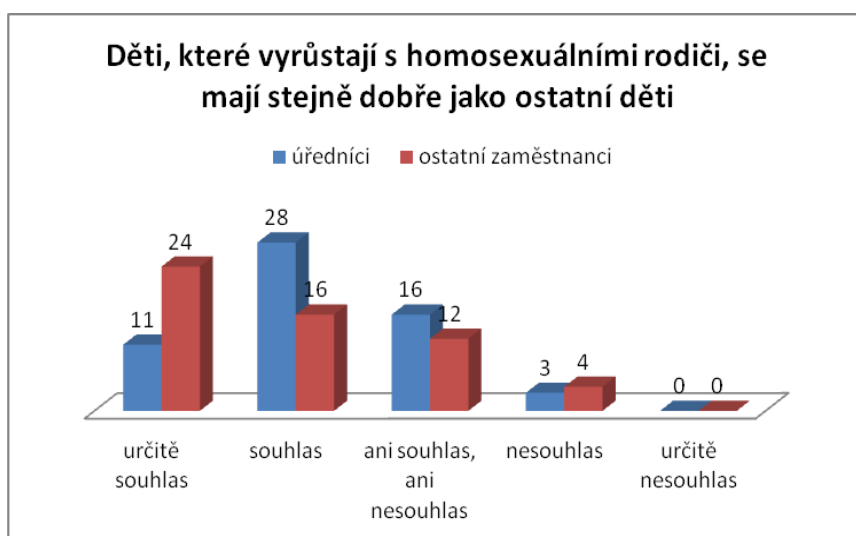
Graf 11. Zmapování postojů na dobrou výchovu dětí homosexuálními muži

12. Vyjádřete se k tvrzení, že děti, které vyrůstají s homosexuálními rodiči, se mají stejně dobře jako ostatní děti.

Z výsledků je patrné, že 39 (67 %) úředníků a 40 (72 %) ostatních zaměstnanců mají kladný postoj k tvrzení, že děti se mají stejně dobře jako ostatní děti, i když vyrůstají v homosexuální rodině. Pouze 3 (5 %) úředníci a 4 (7 %) ostatní zaměstnanci s tímto tvrzením nesouhlasí. Ani souhlas, ani nesouhlas si zvolilo za svoji odpověď 16 (28 %) úředníků a 12 (21 %) ostatních zaměstnanců.

Tab 12. Zmapování postojů na spokojenost dětí vyrůstajících s homosexuálními rodiči

	Úředníci		Ostatní zaměstnanci	
	AČ	RČ (%)	AČ	RČ (%)
určitě souhlas	11	19 %	24	43 %
souhlas	28	48 %	16	29 %
ani souhlas, ani nesouhlas	16	28 %	12	21 %
nesouhlas	3	5 %	4	7 %
určitě nesouhlas	0	0 %	0	0 %

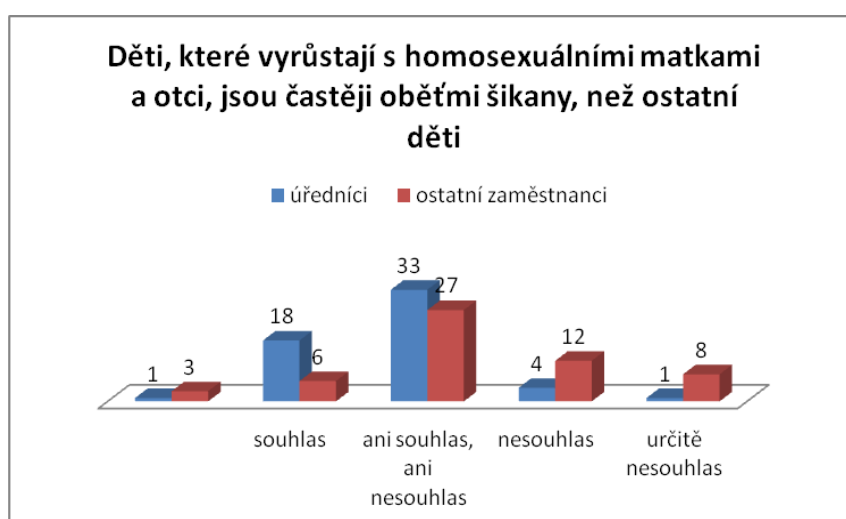
Graf 12. Zmapování postojů na spokojenost dětí vyrůstajících s homosexuálními rodiči

13. Vyjádřete se k tvrzení, že děti, které vyrůstají s homosexuálními matkami a otci, jsou častěji oběťmi šikany, než ostatní děti.

K tomuto tvrzení, že děti jsou častěji oběťmi šikany, pokud vyrůstají s homosexuálními matkami, či otci byla nejčastější volena odpověď „ani souhlas, ani nesouhlas“. Zvolilo ji 33 (58 %) úředníků a ostatních zaměstnanců 27 (48 %). Nicméně 19 (33 %) úředníků a 9 (16 %) ostatních zaměstnanců se domnívá, že děti, žijící v homosexuální rodině jsou oběťmi šikany. Nesouhlas s tím, že vliv na šikanu dítěte má vyrůstání v homosexuální rodině vyjádřilo pouze 5 (9 %) úředníků, kdežto ostatních zaměstnanců se vyjádřilo pro toto tvrzení 20 (36 %).

Tab. 13. Zmapování postojů k šikaně dětí, které vyrůstají v homosexuální rodině

	Úředníci		Ostatní zaměstnanci	
	AČ	RČ (%)	AČ	RČ (%)
určitě souhlas	1	2%	3	5 %
souhlas	18	31 %	6	11 %
ani souhlas, ani nesouhlas	33	58 %	27	48 %
nesouhlas	4	7 %	12	22 %
určitě nesouhlas	1	2 %	8	14 %

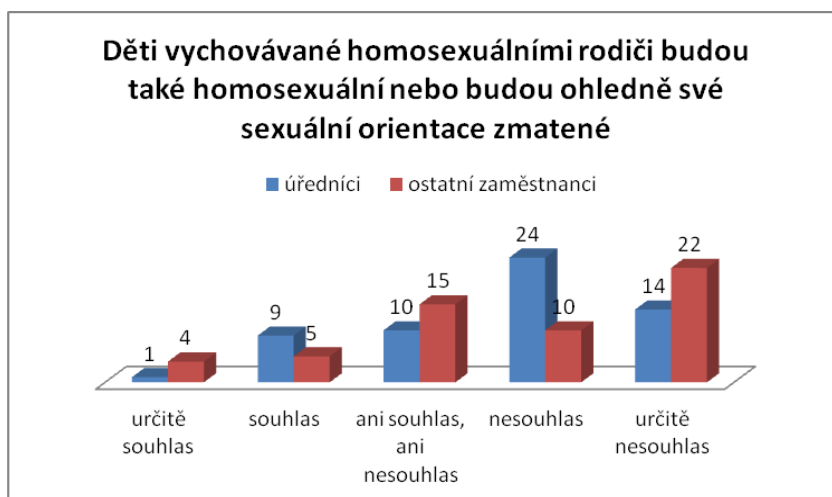
Graf 13. Zmapování postojů k šikaně dětí, které vyrůstají v homosexuální rodině

14. Vyjádřete se k tvrzení, že děti vychovávané homosexuálními rodiči budou také homosexuální nebo budou ohledně své sexuální orientace zmatené

K tomuto tvrzení se 38 (65 %) úředníků a 32 (57 %) ostatních zaměstnanců vyjádřilo nesouhlasně, což znamená, že se nedomnívají, že výchova dítěte v homosexuální rodině bude mít vliv na jeho homosexuální orientaci a nejasnost v sexuální orientaci. To, že by děti mohly být ohledně své orientace zmatené, či homosexuální se domnívá 10 (18 %) úředníků a 9 (16 %) ostatních zaměstnanců. Odpověď "ani souhlas, ani nesouhlas" preferovalo 10 (17 %) úředníků a o 10 % více ostatních zaměstnanců, tedy v celkovém počtu 15.

Tab. 14. Zmapování postojů k možné sexuální orientaci dětí v homosexuálních rodinách

	Úředníci		Ostatní zaměstnanci	
	AČ	RČ (%)	AČ	RČ (%)
určitě souhlas	1	2%	4	7 %
souhlas	9	16 %	5	9 %
ani souhlas, ani nesouhlas	10	17 %	15	27 %
nesouhlas	24	41 %	10	18 %
určitě nesouhlas	14	24 %	22	39 %

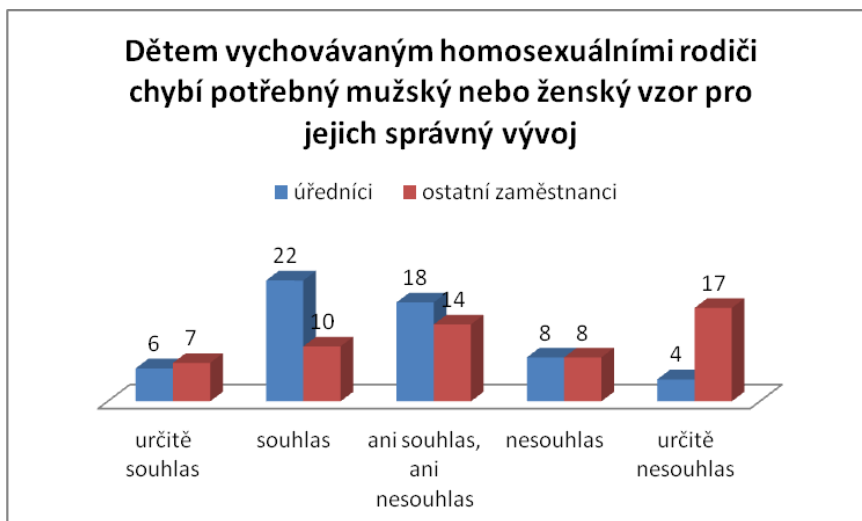
Graf 14. Zmapování postojů k možné sexuální orientaci dětí v homosexuálních rodinách

15. Vyjádřete se k tvrzení, že dětem vychovávaným homosexuálními rodiči chybí potřebný mužský nebo ženský vzor pro jejich správný vývoj

V této odpovědi se přiklonilo k souhlasnému tvrzení, že dětem chybí ženský a mužský vzor, pokud jsou vychovávány homosexuálními rodiči 28 (48 %) úředníků a 17 (31 %) ostatních zaměstnanců. S tvrzením nesouhlasilo 12 (21 %) úředníků a překvapivě 25 (44 %) ostatních zaměstnanců. K odpovědi ani souhlasné a ani nesouhlasné se přiklonilo 18 (31 %) úředníků a 15 (25 %) ostatních zaměstnanců.

Tab. 15. Zmapování postojů k mužskému a ženskému vzoru pro děti homosexuálních rodičů

	Úředníci		Ostatní zaměstnanci	
	AČ	RČ (%)	AČ	RČ (%)
určitě souhlas	6	10 %	7	13 %
souhlas	22	38 %	10	18 %
ani souhlas, ani nesouhlas	18	31 %	14	25 %
nesouhlas	8	14 %	8	14 %
určitě nesouhlas	4	7 %	17	30 %

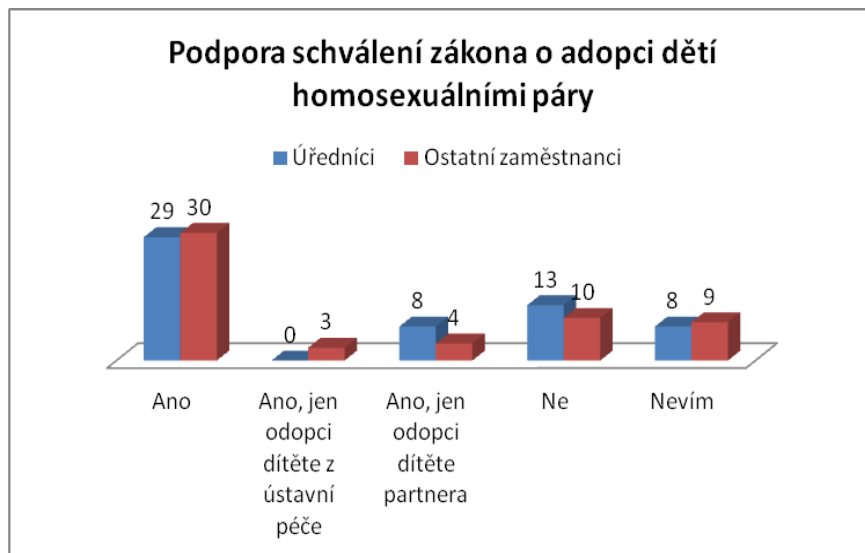
Graf 15. Zmapování postojů k mužskému a ženskému vzoru pro děti homosexuálních rodičů

16. Podpořili byste schválení zákona (například podpisem petice) o adopci dětí homosexuálními páry?

Zákon o adopci dětí homosexuálními páry by podpořilo 29 (50 %) úředníků a 30 (54 %) ostatních zaměstnanců. Adopci dítěte z ústavní péče by nepodpořil žádný úředník a jen 3 (5 %) ostatní zaměstnanci by tuto variantu podpořili. Možnost podpory adopce partnera či partnerky by podpořilo 8 (14 %) úředníků a 4 (7 %) ostatní zaměstnanci. Zákon o adopci homosexuálními páry by vůbec nepodpořilo 13 (22 %) úředníků a 10 (18 %) ostatních zaměstnanců. K podpoře zákona není rozhodnuto 8 (14 %) úředníků a 9 (16 %) ostatních zaměstnanců.

Tab. 16. Podpora zákona o adopci dětí homosexuálními páry

	Úředníci		Ostatní zaměstnanci	
	AČ	RČ (%)	AČ	RČ (%)
Ano	29	50 %	30	54 %
Ano, jen adopci dítěte z ústavní péče	0	0 %	3	5 %
Ano, jen adopci dítěte partnera/partnerky	8	14 %	4	7 %
Ne	13	22 %	10	18 %
Nevím	8	14 %	9	16 %

Graf. 16. Podpora zákona o adopci dětí homosexuálními páry

7.2 Vyhodnocení hypotéz

Ověření zvolených hypotéz jsme provedli statistickou metodou pro analýzu nominálních dat test nezávislost chí-kvadrát. Pro výpočty bylo nutné ke každé hypotéze vytvořit kontingenční tabulku. Do tabulek byly sloučeny odpovědi respondentů označené: **A - určitě souhlasím + souhlasím**, **B - ani souhlas, ani nesouhlas** **C- nesouhlasím + určitě nesouhlasím**. V případě klasifikace vzdělání jsme sloučili skupiny základního vzdělání a vyučených pracovníků, které jsme označili **Nižší vzdělání**, skupinu středoškoláků jsme nechali samostatnou a označili jsme ji **Střední vzdělání** a diplomované pracovníky s vyšším odborným vzděláním jsme sloučili s vysokoškolsky vzdělanými pracovníky s označením **Vyšší vzdělání**.

Hypotéza č. 1. se vztahuje k otázce číslo 1 a 6.

Existují rozdíly v postojích zaměstnanců VS ke schválení adopci dětí homosexuálními páry z ústavních zařízení v závislosti na pracovním zařazení.

Ho: Předpokládáme, že neexistují rozdíly v postojích zaměstnanců VS ke schválení adopce dětí z ústavů homosexuálními páry v závislosti na pracovním zařazení.

Ha: Předpokládáme, že existují rozdíly v postojích zaměstnanců VS ke schválení adopce dětí z ústavů homosexuálními páry v závislosti na pracovním zařazení.

Tab. 17. Postoje k adopci dětí z ústavů homosexuálními páry

Souhrnná tab.: Očekávané četnosti (Postoje k adopci dětí z ústavů homosexuálními páry)				
Četnost označených buněk > 10				
Chí-kvadrát test: 0,702351 sv=2, p= 0,70400				
Pracovní zařazení	A	B	C	Součet
Úředníci	37,14035	11,70175	9,15789	58
Ostat. zaměstnanci	35,85964	11,29824	8,84210	56
Vš. skup.	73	23	18	114

$p > 0,05$

Přijímáme Ho a můžeme tedy konstatovat, že na základě analýzy jsme zjistili, že mezi postoji zaměstnanců VS k adopci dětí z ústavních zařízení homosexuálními páry v závislosti na pracovním zařazení není statisticky významný rozdíl.

Hypotéza 2. se vztahuje k otázce č. 2. a 8.

Existují rozdíly v postojích zaměstnanců VS ke schválení adopce dětí svého homosexuálně orientovaného partnera s kterým žije a podílí se na výchově v závislosti na věkových kategoriích.

Ho: Předpokládáme, že neexistují rozdíly v postojích zaměstnanců VS ke schválení adopce dětí svého homosexuálně orientovaného partnera s kterým žije a podílí se na výchově v závislosti na věkových kategoriích.

Ha: Předpokládáme, že existují rozdíly v postojích zaměstnanců VS ke schválení adopce dětí svého homosexuálně orientovaného partnera s kterým žije a podílí se na výchově v závislosti na věkových kategoriích.

Tab. 18. Postoje k adopci dětí partnera

Souhrnná tab.: Očekávané četnosti (Postoje k adopci dětí partnera)				
Četnost označených buněk > 10				
p = 0,870414				
Věk respondentů	A	B	C	Součet
18 – 45 let	43,90350	7,71929	3,37719	55
46 – 66 let	47,09649	8,28070	3,62280	59
Vš. Skup.	91	16	7	114

V tomto případě nemůžeme použít k ověření hypotéz chí-kvadrát, protože více než 20% polí v kontingenční tabulce jsou četnosti < než 5.

Hypotéza č. 3. se vztahuje k položkám č. 1. a 16.

Existují rozdíly v postojích zaměstnanců VS ke schválení zákona o adopci dětí homosexuálními páry v závislosti na pracovním zařazení.

Ho: Předpokládáme, že neexistují rozdíly v postojích zaměstnanců VS ke schválení zákona o adopci dětí homosexuálními páry v závislosti na pracovním zařazení.

Ha: Předpokládáme, že existují rozdíly v postojích zaměstnanců VS ke schválení zákona o adopci homosexuálními páry v závislosti na pracovním zařazení.

Tab. 19. Postoje ke schválení zákona o adopci

Souhrnná tab.: Očekávané četnosti (Postoje ke schválení zákona o adopci)				
Četnost označených buněk > 10				
Chí-kvadrát test: 0,61912 sv=2, p= 0,81254				
Pracovní zařazení	A	B	C	Součet
Úředníci	37,64912	11,70175	8,64912	58
Ostatní zaměstnanci	36,35088	11,29825	8,35088	56
Vš. Skup.	74	23	17	114

$p > 0,05$

Přijímáme H_0 a můžeme tedy konstatovat, že na základě analýzy jsme zjistili, že mezi postoji zaměstnanců VS k podpoře zákona o adopci dětí homosexuálními páry v závislosti na pracovním zařazení není statisticky významný rozdíl.

Hypotéza 4. se vztahuje k položkám č. 2. a 12.

Existují rozdíly v postojích zaměstnanců VS na šikanu dětí vyrůstajících v homosexuální rodině v závislosti na vzdělání.

H_0 : Předpokládáme, že neexistují rozdíly v postojích zaměstnanců VS na šikanu dětí vyrůstající v homosexuální rodině v závislosti na vzdělání.

H_a : Předpokládáme, že existují rozdíly v postojích zaměstnanců VS na šikanu dětí vyrůstajících v homosexuální rodině v závislosti na vzdělání jsou rozdílné.

Tab. 20. Postoje k šikaně dětí z homosexuálních rodin

Souhrnná tab.: Očekávané četnosti (Postoje k šikaně dětí z homosexuálních rodin)				
Četnost označených buněk > 10				
Chí-kvadrát test: 7,43015, sv=4, p= 0,03047				
Vzdělání	A	B	C	Součet
Nižší vzdělání	8,35087	18,19298	7,45614	34
Střední vzdělání	9,57894	20,86842	8,55263	39
Vysoké vzdělání	10,07017	21,93859	8,99122	41
Vš. Skup.	28	61	25	114

$p < 0,05$

Přijímáme alternativní hypotézu (H_a) a můžeme tedy konstatovat, že na základě analýzy jsme zjistily, že existují statisticky významné rozdíly v postojích zaměstnanců VS na šikanu dětí vyrůstajících v homosexuální rodině v závislosti na vzdělání.

Hypotéza 5. se vztahuje k položkám č. 5. a 15.

Jsou názory zaměstnanců VS na důležitost mužského nebo ženského vzoru pro správný vývoj dítě vyrůstající v homosexuální rodině v závislosti na rodičovství stejné nebo se liší?

H_0 : Předpokládáme, že názory zaměstnanců VS na důležitost mužského nebo ženského vzoru pro správný vývoj dítěte vyrůstajícího v homosexuální rodině v závislosti na rodičovství jsou stejné.

H_a : Předpokládáme, že názory zaměstnanců VS na důležitost mužského nebo ženského vzoru pro správný vývoj dítěte vyrůstajícího v homosexuální rodině v závislosti na rodičovství jsou rozdílné.

Tab. 21. Názor na mužský a ženský vzor v homosexuální rodině

Souhrnná tab.: Očekávané četnosti (Názor na mužský a ženský vzor)				
Četnost označených buněk > 10				
Chí-kvadrát test: 3,535412 sv=2, p= 0,170186				
Rodičovství	A	B	C	Součet
Dítě ano	13,42105	18,94737	57,63158	90
Dítě ne	3,57895	5,05263	15,36842	24
Vš. Skup.	17	24	73	114

$p > 0,05$

Přijímáme H_0 a můžeme tedy konstatovat, že na základě analýzy jsme zjistili, že v názorech zaměstnanců VS na důležitost mužského nebo ženského vzoru pro správný vývoj dítěte vyrůstajícího v homosexuální rodině, v závislosti na rodičovství není statisticky významný rozdíl.

Hypotéza 6. se vztahuje k položkám č. 3. a 8.

Jsou názory zaměstnanců VS na možnosti umělého oplodnění homosexuálně orientovaných žen v závislosti na vzdělání stejné nebo se liší?

Ho: Předpokládáme, že názory zaměstnanců VS na možnost umělého oplodnění homosexuálně orientovaných žen v závislosti na vzdělání jsou stejné.

Ha: Předpokládáme, že názory zaměstnanců VS na možnost umělého oplodnění homosexuálně orientovaných žen v závislosti na vzdělání jsou rozdílné.

Tab. 22. Názory na umělé oplodnění homosexuálních žen

Souhrnná tab.: Očekávané četnosti (Názory na umělé oplodnění homosexuálních žen)				
Četnost označených buněk > 10				
Chí-kvadrát test: 3,03312 sv=4, p= 0,52236				
Vzdělání	A	B	C	Součet
Nižší vzdělání	20,55263	6,07894	6,36842	33
Střední vzdělání	24,28947	7,18421	7,52631	39
Vysoké vzdělání	26,15789	7,73684	8,10526	42
Vš. Skup.	71	21	22	114

$p > 0,05$

Potvrzujeme Ho a můžeme tedy konstatovat, že na základě analýzy jsme zjistili, že v názorech zaměstnanců VS na možnost umělého oplodnění homosexuálně orientovaných žen nejsou statisticky významné rozdíly

8 SHRNU TÍ

Hlavním cílem v empirické části diplomové práce bylo zjištění postojů dospělé populace k adopci dětí homosexuálními páry. Pro výzkumné šetření byli vybráni zaměstnanci veřejné správy (VS) v Brně. Šetření probíhalo na úřadě městské části v Brně-Králově Poli v rámci dostupného výběrového vzorku. Do výzkumného šetření byli zařazeni úředníci a zaměstnanci úřadu, kteří vykonávají veřejnou správu v přenesené působnosti. Dotazníků bylo rozdáno 119 a vrácených ke zpracování bylo 114. Zaměstnanci byli rozděleni do dvou skupin pracovního zařazení. Jednu skupinu tvořili úředníci se statutem úředníka a druhou skupinu zaměstnanci pečovatelské služby bez statusu úředníka. Obě skupiny byly zastoupeny téměř ve stejném počtu. Odpovídalo 58 úředníků a 56 ostatních zaměstnanců.

Výzkumnou část jsme rozdělili do dvou oblastí. První oblast se týkala rodičovských práv homosexuálních jedinců a partnerů. Jednalo se o otázky týkající se adopce dětí z ústavních zařízení homosexuálními partnery, adopce dětí z ústavních zařízení homosexuálními jedinci, adopce partnerova dítěte v registrovaném manželství a názoru na možnost umělého oplodnění homosexuálních žen.

Jestliže srovnáme postoje úředníků a ostatních zaměstnanců VS k těmto třem možnostem adopce homosexuálních jedinců a partnerů, můžeme konstatovat, že nejpozitivněji se obě skupiny staví k adopci biologických dětí registrovaných partnerů, s kterými žijí a společně vychovávají tyto děti. S touto možností souhlasilo 76 % úředníků a 78 % ostatních zaměstnanců. Myslíme si, že souhlas k tomuto tvrzení je v své podstatě logické, jelikož jde o budoucnost dítěte žijícího v tomto uspořádání a měla by být zákonem upravena práva jak rodičů, tak dítěte v rámci dalšího soužití rodiny.

Adopce dětí z ústavních zařízení byla také pozitivně vnímána. Souhlasný postoj vyjádřilo 64 % úředníků a 63 % ostatních zaměstnanců. Jen malé procento (18 % úředníků a 14 % ostatních zaměstnanců) nesouhlasilo s možností adopce dětí z ústavních zařízení.

Poslední varianta v dotazníku v souvislosti s adopcí se týkala možnosti svobodných homosexuálních jedinců adoptovat dítě z ústavu. Zkoumáním bylo zjištěno, že k této možnosti se přiklání 33 % u úředníků a 45 % ostatních zaměstnanců. Větší procento úředníků (38 %) však zaujalo negativní postoj. V případě ostatních zaměstnanců se nepřiklonilo k této možnosti adopce jen 23 %. Je zajímavé, že tato možnost adopce je jako

jediná povolena zákonem, protože právo na adopci dítěte má každý svobodný jedinec bez ohledu na sexuální orientaci. Zřejmě tato informace není stále v povědomí veřejnosti. Pokud bychom nerozlišovali pracovní postavení zaměstnanců VS, tak můžeme opět potvrdit, že absolutně kladný postoj mají zaměstnanci VS k adopci biologických dětí partnera či partnerky s kterým žijí a vychovávají děti a to v 77 %. Nejméně naklonění jsou zaměstnanci VS právě k adopci dětí samotným homosexuálním jedincem a to v 30 %.

S názorem, že homosexuální ženy by měly mít právo na umělé oplodnění, souhlasila nadpoloviční většina úředníků (59 %) a téměř tři čtvrtina ostatních zaměstnanců (74 %). Jen 24 % úředníků a 13 % ostatních zaměstnanců by nesouhlasilo a asistovanou reprodukcí. Z tohoto vyplívá, že podpora mateřství lesbických žen je poměrně značná.

Druhá oblast výzkumu se týkala zjištění názorů na výchovu a blaho dětí vyrůstajících v homosexuálních rodinách.

Zajímalo nás, zda se liší názor k výchově dvou homosexuálních žen a dvou homosexuálních mužů. Můžeme konstatovat, že oslovení úředníci vidí jen malý rozdíl ve výchově homosexuálních žen (76 %) a homosexuálních mužů (62 %). U ostatních zaměstnanců je tolerance k výchově mužů vyšší než u úředníků (71 %) a tolerance k výchově žen je relativně stejná jak u úředníků (78 %). Z výsledku šetření je tedy zřejmé, že zaměstnanci VS se domnívají, že dvě homosexuální ženy i dva homosexuální muži mohou stejně dobře vychovávat děti jako heterosexuální páry

Co se týče obav o blaho dítěte, konkrétně v souvislosti s otázkou, zda jsou děti častěji oběťmi šikany, postoj zaměstnanců VS není jednoznačný. Nejčastější zvolenou odpovědí byl „ani souhlas, ani nesouhlas“, a to jak u úředníků (58 %), tak i u ostatních zaměstnanců (48 %). Můžeme se domnívat, že buď oslovení respondenti si opravdu nejsou jistí, zda jsou děti, které vyrůstají s homosexuálními matkami, či otci oběťmi šikany, nebo je otázka v přítomném čase zavádějící. Přesto 33 % úředníků si myslí, že tyto děti jsou oběťmi šikany a pouze 9 % si to nemyslí. Naopak, až 36 % ostatních zaměstnanců se nedomnívá, že jsou tyto děti oběťmi šikany, a jen 16 % si myslí opak. Vzhledem k tomu, že šikana je v současnosti rozšířeným jevem, domníváme se, že to nemusí být jen homosexualita rodičů, která může toto opovržení v ostatních dětech vyvolat.

Zajímalo nás také názor na to, zda si respondenti myslí, že homosexualita rodičů ovlivní sexuální orientaci dítěte nebo, že dítě bude ohledně své orientace zmatené. Z šetření nám

vyplývalo, že s tímto tvrzením nesouhlasí 65 % úředníků a 57 % ostatních zaměstnanců. Jen malé procento (18 %) úředníků a (16 %) ostatních zaměstnanců si myslí opak, tedy, že sexuální orientace, či zmatenost v sexuální orientaci může být ovlivněna sexuální orientací rodičů.

Předpokládali jsme, že jednoznačné budou odpovědi na absenci vzorů obou pohlaví v případě dětí, které vyrůstají pouze s homosexuálními matkami, či otci. Překvapením pro nás bylo, že 44 % procent ostatních zaměstnanců nesouhlasí s tvrzením, že dětem chybí mužský a ženský vzor, kdežto téměř polovina úředníků (48 %) si myslí opak. Jen 21 % úředníků nesouhlasí s tvrzením, že dětem chybí mužský a ženský vzor pro správný vývoj. 41 % ostatních zaměstnanců naopak vidí možnost absence mužského a ženského vzoru pro zdravý vývoj dítěte vyrůstajícího s homosexuálními rodiči. Vzhledem k tomu, že děti ve většině případů mají prarodiče, tento vzor jim může být takto předáván, takže obavy, dle našeho názoru ztrácejí smysl.

Posledním zjištěním bylo, zda jsou zaměstnanci ochotni podpořit zákon (například podpisem petice) o adopci dětí homosexuálními páry. Jednoznačně by tento zákon podpořilo 50 % úředníků a 54 % ostatních zaměstnanců. Pouze 3 % ostatních zaměstnanců by podpořilo adopci pouze z ústavní péče, kdežto úředník ani jeden. Zákon o adopci dětí partnera/partnerky by podpořilo 14 % úředníků a 7 % ostatních zaměstnanců. 14 % úředníků a 16 % ostatních úředníků není rozhodnuta, zda by měli zákon o adopci dětí homosexuálními páry podpořit. Procenta zaměstnanců, kteří by nebyli ochotni podpořit zákon, jednoznačně korespondují s celkovým výzkumným šetřením, jelikož pouze 20 % se k této podpoře nehlásí, což je ve výsledku 23 zaměstnanců VS z celkového počtu 114.

Z našeho výzkumného šetření jednoznačně vyplývá, že měřená dospělá populace zaměstnanců ve veřejné správě je naprosto tolerantní jak k adopci dětí homosexuálními páry, tak k výchově i rodičovství těchto párů.

ZÁVĚR

Homosexualita, homosexuální vztahy a homosexuální rodiny existují a budou existovat, i když k tomu bude legislativa nakloněna či nikoli. Dříve utajovaná sexuální náklonnost ke stejnému pohlaví se dnes může dávat veřejně najevo, nikdo tomu nevěnuje větší pozornost a ve své podstatě se stala součástí našeho života. Nejen z našeho zjištění můžeme konstatovat, že se homosexualita stává normálním a tolerovaným jevem. Ukázalo se, že postoje veřejnosti k adopcím dětí homosexuálními páry jsou velmi kladné, jakož i postoje k výchově dětí těmito páry.

V současnosti probíhá v ČR lesbický baby boom. Cesta k rodičovství pro lesbické páry není zrovna jednoduchá, jelikož jim zákon zatím nedovoluje podstoupit asistovanou reprodukci. Přesto touha po dítěti je tak silná, že volí k otěhotnění různé, mnohdy rizikové varianty. Nicméně děti se těmito párami rodin rodí, v těchto rodinách vyrůstají, a v budoucnu jich bude neustále přibývat. Dle našeho názoru je tedy nezbytně nutné právně upravit možnost asistované reprodukce lesbických žen a současně i adopci těchto dětí.

Vzhledem k existující homosexualitě a existenci homoparentálních rodin, vidíme do budoucna potřebu zajistit v metodice základních škol v oblasti sexuální výchovy ucelené informace nejen o jiné sexualitě, mezi něž homosexualita patří, ale také provádět osvětu ohledně „normálnosti“ homoparentálních rodin. Především by bylo vhodné, aby učitelé vyjádřili podporu dětem homosexuálních rodičů před ostatními dětmi, aby tyto děti získaly určitou dávku sebevědomí ve společnosti.

Jelikož se sociální pedagogika zabývá i výchovným působením na sociálně znevýhodněné skupiny, do kterých děti adoptované nebo počaté v rodině homosexuálně orientovaných párů mohou patřit, myslíme si, že by bylo do budoucna vhodné se tomuto fenoménu věnovat.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

BAŠTECKÁ, Bohumila., *Psychologická encyklopedie: aplikovaná psychologie*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-470-0.

BARŠOVÁ, Andrea. *Partnerství gayů a lesbiček: Kdy dozraje čas pro změnu?* Sborník prací Fakulty sociálních studií brněnské univerzity - sociální studia 7, 2002.

BRZEK, Antonín a Jaroslava PONDĚLÍČKOVÁ-MAŠLOVÁ, *Třetí pohlaví*. Praha: Scientia medica, 1992. ISBN 80-85526-03-4.

BUBLEOVÁ, Věduna., Lucie VRÁNOVÁ, Alena VÁVROVÁ a Jana FRANTÍKOVÁ. *Základní informace o náhradní rodinné péči*. Praha: Středisko náhradní rodinné péče, 2011. ISBN 978-80-87455-01-2.

BUDÍNSKÁ, Martina. *Co dělat - intevence pedagoga, Rizikové chování ve školním prostředí - rámcový koncept* [online]. 2014-2015 [cit.2016-02-15]. Dostupné z: http://www.msmt.cz/uploads/Priloha_8_Homofobie.doc

BUREŠOVÁ, Kateřina. *Homoparentalita v aspektech práva*. Brno, 2013. Rigorózní práce Masarykova univerzita v Brně, Právnická fakulta, Katedra právní teorie.

BURKERTOVÁ, Eva, Helena KREJČÍKOVÁ a Lucie VÁŇOVÁ. *Homosexuálové a právo na rodinný život. Časopis zdravotnického práva a bioetiky*. 2015, 5(2), s. 25-37. ISSN 1804-8137.

CENTRUM PRO VÝZKUM VEŘEJNÉHO MÍNĚNÍ. *Názory české veřejnosti na práva lidí s homosexuální orientací* [online]. Praha: Sociologický ústav AV ČR, v.v.i., 2015 [cit.2016-02-25]. Dostupné z http://www.cvvm.cas.cz/upl/zpravy/101046s_ov100712.pdf.

ČESKO. MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *MŠMT: Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy* [online]. MŠMT, [cit.2016-02-15]. Dostupné z: www.msmt.cz/uploads/Priloha_8_Homofobie.doc.

ČESKO. *Zákon o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů. Předpis č. 115/2006Sb. ze dne 26.01.2006* [online]2006 [cit.2016-02-15]. Dostupný také z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-115#cast1>.

ČESKO. *Nový občanský zákoník -ÚZ*. Ostrava-Hrabůvka: Sagit, 2014. ISBN 978-80-7208-920-8.

- DEMPSEY, Deborah. *Same-sex parented families in Australia* [online]. 2013 [cit.2016-03-18]. Dostupné z: <https://aifs.gov.au/cfca/sites/default/files/cfca/pubs/papers/a145197/cfca18.pdf>
- FANEL, JIŘÍ. *Gay historie*. Praha: Dauphin, 2000. ISBN 80-7272-010-4.
- FIFKOVÁ, Hana, a kol. *Transsexualita: diagnostika a léčba*. Praha: Grada, 2002. ISBN 80-247-0333-5.
- GAVORA P. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2000. ISBN 80-85931-79-6.
- GARTELL, N., DECK, A., RODAS, C., PEYSER H. & BAKS, A. (2005). *The National Lesbian Family Study 4: Interviews with the 10 – year - old children*. American Journal of Orthopsychiatry, 75, p. 518-524
- GURENZAJ, Andrej. *Gomosexualitsty nesposobny vaspityvat' detej*. Dostupné z: http://www.realisti.ru/main/homosexualism/deti_v_odnopolyh_partnerstvah.htm#ixzz3rYTAVT00
- HÁJKOVÁ, Radka. *Homoparentalita z pohledu gay a lesbické komunity*. Olomouc, 2014. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, Katedra psychologie. Vedoucí diplomové práce Marek Kolařík.
- HAYESOVÁ, Nicky. *Základy sociální psychologie*. Praha: Portál, 1998. ISBN 80-7178-198-3.
- HIML, Pavel, Jan SEIDL a Franz SCHINDLER. *Miluji tvory svého pohlaví*. Praha: Argo, 2013, ISBN 978-80-257-0876-7.
- HURYCHOVÁ, Alice. *Partnerství a rodičovství lesbických žen*. Praha, 2011, Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze, Fakulta humanitních studií. Vedoucí diplomové práce Jaroslava Valentová.
- CHMELÍK, Jan a kol. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80 -7178-739-6.
- JANDOUREK, Jan. *Úvod do sociologie*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-749-3.
- JANDOUREK, Jan., *Průvodce sociologií*. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-2397-6.
- JANOŠOVÁ, Pavlína. *Dívčí a chlapecká identita*. Praha: Grada., 2008. ISBN 978-80-247-2284-9.

KAVANOVÁ, Lucie. Když jsou dva míň než jeden., *časopis Respekt*. 2012, 23(33). ISSN 0862-6545.

KOPULETÁ, Veronika. *Homosexualita a coming out v kontextu dějin a sociálních změn*. Brno, 2009. Diplomová práce. Masarykova Univerzita. Katedra sociální pedagogiky. Vedoucí diplomové práce Ema Štěpařová.

KOSEK, Jan. *Právo n(a) předsudek*. Praha: Dokořán, 2011. ISBN 978 -807363-312-7.

LABUSOVÁ, Eva. Legalizace adopcí dětí homosexuálními/lesbickými páry - ano, nebo ne? *Časopis Psychologie dnes*. 2010, 5. ISSN: 1212-9607.

LACHMAN, František. *Homosexuální páry mají mít nárok na adopci dětí*. Masarykovy debaty 2013. Dostupné z: <http://socialniteorie.cz/udalost/masarykova-debata-homosexualni-pary-maji-mit-legalni-narok-na-adopci-deti/>.

LOUCKÁ, Pavla, Ludmila TRAPKOVÁ a Vladislav CHVÁLA. *Žena a muž v rodině*. Praha: Vyšehrad, 2014. ISBN 978-80-7429-479.

MATĚJČEK, Zdeněk. *Co děti nejvíc potřebují*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-272-0.

NAKONEČNÝ, Milan. *Sociální psychologie*. Praha: Academia 2009. ISBN 978-80-200-1679-9.

OAKLEYOVÁ, Ann. *Pohlaví, gender a společnost*. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-403-6.

PECHOVÁ, Olga a kol. *Analýza situace lesbické, gay, bisexuální a transgender menšiny*. Praha: Úřad vlády ČR, 2007. ISBN 978-80-87041-33-8.

POLÁŠKOVÁ, Eva. *Plánovaná lesbická rodina: klíčové aspekty přechodu k rodičovství*. Brno: Masarykova univerzita, 2009. ISBN 978-802-1050-136.

POLOVINA ČECHŮ BY HOMOSEXUÁLŮM POVOLILA ADOPTOVAT DÍTĚ JEJICH REGISTROVANÉHO PARTNERA, STEM/MARK [online]. 2015 [cit.2016-02-06] Dostupné z: <http://www.stemmark.cz/polovina-cechu-by-homosexualum-povolila-adoptovat-dite-jejich-registrovaneho-partnera/>

PURVIS Karin.B., David R. CROSS a Wendy Lions SUSHINE. *Dítě v nové rodině*. Praha: Grada, 2013. ISBN 8024745356.

RABUŠIC, Ladislav a Jitka HAMANOVÁ. *Hodnoty a postoje v České republice 1991-2008*. Brno: Masarykova univerzita, 2009. ISBN 978-80-2104-952-9.

RADVANOVÁ, Senta, Jarmila KOLOUCHOVÁ a Jiří DUNOVSKÝ. *Výchova dětí v náhradní rodině*. Praha: SPN, 1980. 4-31-18/1.

REKTOR, Tomáš. *O přirozenosti homosexuality*. [online]. 25.09.2012 [cit. 2015-02-22] Dostupné z: <http://psychologie.cz/o-prirozenosti-homosexuality/>.

RŮZNÉ RODINY, STEJNÁ PRÁVA. [online]. 2014-2015 [cit. 2016-02-19] Dostupné z <http://www.stejnarodina.cz/pomoz-a-podpor.html>.

OAKLEYOVÁ, Ann. *Pohlaví, gender a společnost*. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-403-6.

SEIDL, J. a kolektiv. *Od žaláře k oltáři: emancipace homosexuality v českých zemích od roku 1867 do současnosti*. Brno: Host, 2012. ISBN 978-80-7294-585-6.

SEDLÁČKOVÁ, Anna. *Specifika dětí z homoparentálních rodin*. Sborník z kongresu Pardubice 2009.

SEDLÁČKOVÁ, Anna. Máš radši maminku, nebo... maminku? *Časopis Psychologie dnes*. 2011.

SOBOTKOVÁ, Irena. *Psychologie rodiny*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-250-8.

SOKOLOVÁ, Věra. Otec, otec a dítě: Gay muži a rodičovství. *Sociologický časopis*. 2009, 45 (1) ISSN 0038-0288.

STAFFORD, Tim. *Sexuální chaos*. Praha: Návrat domů, 1996. ISBN 80-85495-54-6.

TESAŘOVÁ, Jana a Kateřina LIŠKOVÁ. *Ženská práva jsou lidská práva*. Brno: Nesehnutí, 2002. ISBN 80-903228-0-8.

VÁVRA, Martin. *Nesnáze s měřením postojů*. Sociologický ústav AV ČR.[online]. 2006 [cit. 2015-01-17] Dostupné z: http://www.kmvp.wz.cz/sdai0601_vavra_merenipostoju.pdf.

VOCÍLKOVÁ, Andrea. *Postoj veřejnosti k rodičovství homosexuálních jedinců a párů*. Praha, 2015. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze, fakulta sociálních věd. Katedra sociologie. Vedoucí diplomové práce Milan Tuček.

WEISS, Petr. Původ homosexuality. *Časopis Moje psychologie*. 2009 [online]. 11.09.2009 [cit. 2015-01-17].

WEISS, Petr. *Sexuologie*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-2492-8.

ZEZULOVÁ, Dagmar. *Pěstounská péče a adopce*. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0065-9.

ZVĚŘINA, Jaroslav. *Sexuologie nejen pro lékaře*. Brno: CERM, 2003. ISBN 80-7204-264-5.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

aj. a jiné

atd. a tak dále

CVVM Centrum pro výzkum veřejného mínění

ČR Česká republika

LGBT Hnutí leseb, gayů, bisexuálů a transsexuálů

NOZ Nový občanský zákoník

NRP Náhradní rodinná péče

OZ Občanský zákoník

VS Veřejná správa

ZOR Zákon o rodině

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1. Pracovní zařazení

Graf 2. Věk respondentů

Graf 3. Vzdělání respondentů

Graf 4. Druh soužití

Graf 5. Dítě v rodině

Graf 6. Zmapování postojů k adopci dětí z ústavu registrovanými homosexuálními páry

Graf 7. Zmapování postojů k adopci dětí z ústavní péče svobodnými homosexuálními jedinci

Graf 8. Zmapování postojů k adopci biologických dětí homosexuálních žen a mužů žijících v registrovaném partnerství

Graf 9. Zmapování postojů k možnosti umělého oplodnění homosexuálním párem, složených ze dvou žen

Graf 10. Zmapování postojů na dobrou výchovu dětí homosexuálními ženami

Graf 11. Zmapování postojů na dobrou výchovu dětí homosexuálními muži

Graf 12. Zmapování postojů na spokojenost dětí vyrůstajících s homosexuálními rodiči

Graf 13. Zmapování postojů k šikaně dětí, které vyrůstají v homosexuální rodině

Graf 14. Zmapování postojů k možné sexuální orientaci dětí v homosexuálních rodinách

Graf 15. Zmapování postojů k mužskému a ženskému vzoru pro děti homosexuálních rodičů

Graf 16. Podpora zákona o adopci dětí homosexuálními páry

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1. Pracovní zařazení

Tabulka 2. Věk respondentů

Tabulka 3. Vzdělání respondentů

Tabulka 4. Druh soužití

Tabulka 5. Dítě v rodině

Tabulka 6. Zmapování postojů k adopci dětí z ústavu registrovanými homosexuálními páry

Tabulka 7. Zmapování postojů k adopci dětí z ústavní péče svobodnými homosexuálními jedinci

Tabulka 8. Zmapování postojů k adopci biologických dětí homosexuálních žen a mužů žijících v registrovaném partnerství

Tabulka 9. Zmapování postojů k možnosti umělého oplodnění homosexuálním párem, složených ze dvou žen

Tabulka 10. Zmapování postojů na dobrou výchovu dětí homosexuálními ženami

Tabulka 11. Zmapování postojů na dobrou výchovu dětí homosexuálními muži

Tabulka 12. Zmapování postojů na spokojenost dětí vyrůstajících s homosexuálními rodiči

Tabulka 13. Zmapování postojů k šikaně dětí, které vyrůstají v homosexuální rodině

Tabulka 14. Zmapování postojů k možné sexuální orientaci dětí v homosexuálních rodinách

Tabulka 15. Zmapování postojů k mužskému a ženskému vzoru pro děti homosexuálních rodičů

Tabulka 16. Podpora zákona o adopci dětí homosexuálními páry

Tabulka 17. Postoje k adopci dětí z ústavů homosexuálními páry

Tabulka 18. Postoje k adopci dětí partnera

Tabulka 19. Postoje ke schválení zákona o adopci

Tabulka 20. Postoje k šikaně dětí z homosexuálních rodin

Tabulka 21. Názor na mužský a ženský vzor v homosexuální rodině

Tabulka 22. Názory na umělé oplodnění homosexuálních žen

SEZNAM PŘÍLOH

PŘÍLOHA P 1. DOTAZNÍK

PŘÍLOHA P I:

POSTOJE DOSPĚLÉ POPULACE K ADOPCI DĚTÍ HOMOSEXUÁLNÍMI PÁRY

Dobrý den, jmenuji se Zita Boušková, jsem studentkou magisterského studia FHS Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně. Pro zpracování výzkumu mé diplomové práce na téma „**Postoje dospělé populace k adopci dětí homosexuálními páry**“ bych Vás chtěla touto formou požádat, abyste mi věnovali několik minut svého času k vyplnění následujícího dotazníku. **Dotazník je anonymní. Všem Vám mnohokrát děkuji.**

1. Pracovní zařazení

- Úředník veřejné správy
- Ostatní zaměstnanec veřejné správy

2. Váš věk

- 18 - 45 let
- 46 - 66 let

3. Vaše vzdělání

- Základní
- Vyučený bez maturity
- Středoškolské s maturitou
- Vyšší odborné
- Vysokoškolské

4. Druh soužití

- V manželství
- V partnerství
- Sám / sama
- Jiné

5. Máte dítě / děti?

- Ano
- Ne

6. Názory na rodičovská práva homosexuálních jedinců. Ke každému tvrzení doplňte odpověď: 1 – určitě souhlasím, 2 – souhlasím, 3 – ani souhlas, ani nesouhlas, 4 – nesouhlasím, 5 – určitě nesouhlasím

	1	2	3	4	5
1. Registrované homosexuální páry by měly mít právo požádat o adopci dítěte z ústavní péče.	☐	☐	☐	☐	☐
2. Svobodní homosexuální jedinci by měli mít právo požádat o adopci dítěte z ústavní péče.	☐	☐	☐	☐	☐
3. Homosexuální ženy a muži by měli mít právo adoptovat biologické děti svého registrovaného partnera/partnerky (například z předchozího heterosexuálního vztahu) s nimiž žijí a na jejichž výchově se podílejí.	☐	☐	☐	☐	☐
4. Homosexuálním párům složeným ze dvou žen by mělo být poskytnuto právo umělé oplodnění.	☐	☐	☐	☐	☐

7. Názory na výchovu a blaho dětí vyrůstajících v homosexuálních rodinách. Ke každému tvrzení doplňte odpověď: 1 – určitě souhlasím, 2 – souhlasím, 3 – ani souhlas, ani nesouhlas, 4 – nesouhlasím, 5 – určitě nesouhlasím

	1	2	3	4	5
1. Homosexuální páry složené ze dvou žen mohou stejně dobře vychovávat děti, jako heterosexuální páry.	☐	☐	☐	☐	☐
2. Homosexuální páry složené ze dvou mužů mohou stejně dobře vychovávat děti, jako heterosexuální páry	☐	☐	☐	☐	☐
3. Děti, které vyrůstají s homosexuálními rodiči, se mají stejně dobře jako ostatní děti	☐	☐	☐	☐	☐
4. Děti, které vyrůstají s homosexuálními matkami či otci, jsou častěji obětmi šikany než ostatní děti.	☐	☐	☐	☐	☐
5. Děti vychovávané homosexuálními rodiči budou také homosexuální nebo budou ohledně své sexuální orientace zmatené.	☐	☐	☐	☐	☐

6. Dětem vychovávaným homosexuálními rodiči
chybí potřebný mužský nebo ženský vzor nutný
pro jejich správný vývoj.

**8. Podpořili byste schválení zákona (například podpisem petice) o adopci dětí
homosexuálními páry?**

- Ano
- Ano, jen adopci dítěte z ústavní péče
- Ano, jen adopci dítěte partnera / partnerky
- Ne
- Nevím